

JOVENAUT

S. JUMENT.

JOVENTUT

Periódich Catalanista

ART ♦ CIENCIA ♦ LITERATURA

Jaunt Roson

ANY 1904

PLASSA DEL TEATRE, 6, ENTRESSOL
BARCELONA

19. 398,617

RRC 05(46.71 Bar) Jan 4-

1904

INDEX

ALADERN (JOSEPH)

Jesuitas y masons, pág. 89.—El Cinquantenari del Felibrige: Suplement al núm 224, pág. 2.—Questions occitanas, pág. 409.—Un llibre y una crítica, pág. 776.—Els teixidors imaginariis, pág. 808.

ARGIMÓN (MIQUEL)

Germanor, pág. 351.

ARMENGOL Y DURÁN (FRANCESCH)

La boja, pág. 583.

ARNAU (JOSEPH)

Nota del día, pág. 235.

ARRO Y ARRO (CARLES)

Els Reys, pág. 28.—Pantomima, pág. 100.—Carta a don Joan, pág. 204.—Pròleg, pág. 240.—El yacht, pág. 301.—Carta imperial, pág. 378.—Salomé, pàgines 516 y 525.—Aclucant uns ulls, pág. 596.—La companya, pág. 615.—El retrat d'en Lluís Ribalta, pág. 657.—Els germans, pág. 718.—La institutriu, pág. 855.

ARTÍS BALAGUER (A.)

El palau del esclavatge, pág. 816.

AYMÁ Y AYALA (JAUME)

Els antiz, pág. 116.—La revenja, pág. 474.

BADÍA Y HOMS (PAU)

Llàgrimas, pág. 723.

BALSELLS (J.)

A la níl, pág. 584.

BARCELÓ (FREDERICH)

Impressió, pág. 563.

BARRIOS (BENET R.)

Sobre en Servet, pág. 297.—Impressions y recorts d'Arles y de Maiano, págs. 600 y 607.—Els caps d'ase (traducció de F. Mistral), pág. 632.

BENAZET (ANTÓN)

Nit de plata, pág. 157.—La nimfea, pág. 399.—Xampany, pág. 713.

BORI Y FONTESTÁ (A.)

Adormideta, pág. 721.

BRICHS QUINTANA (I. L.)

L'amiga, pág. 205.

BUSQUETS Y PUNSET (ANTÓN)

El sastre Giralt, pág. 122.—Folk-lore, pág. 259.

CALDÉS ARÚS (V.)

L'ideal, pág. 736.

CARNER (JAUME)

Al poble de Barcelona (manifest), pág. 239.

CARNER (JOSEPH)

Coronas, pág. 289.

CARTANYÁ (JAUME)

Mayl, pág. 484.—A festas, pág. 695.

CATALÁ (VÍCTOR)

Trànsit, pág. 11.—Impressió d'octubre, pág. 660.—Misteris, pág. 836.

CATASÚS Y CATASÚS (TRINITAT)

El captayre, pág. 130.—Preludi de tardor, pág. 303.—Juliol, pág. 512.—Hivern al camp, pág. 643.

COLOMER (PAU)

No barrejem, pág. 418.

CONANGLA FONTANILLES (J.)

Els hèroes de Baler y els chauvinistes de Barcelona, pág. 189.—La missa roja, pág. 292.

DELPONT (J.)

Del poble, pág. 63.—La meua manyagua (traducció), pág. 707.—La font de Sant Felix, pág. 855.

DEVOLUY (PERE)

Discurs, pág. 369.

DORIA (AMADEU)

El núvol (traducció de Théophile Gautier), pág. 261.—Maig, pág. 351.—Solitut, pág. 631.

ESCARDOT (L.)

Medalla, pág. 394.—Gloria, pág. 491.

FERRÁ (MIQUEL)

Cisma, pág. 290.

FOLCH Y TORRES (JOSEPH M.^a)

D'unas notas que tinch, pág. 511.

FONT Y LAPORTE (A.)

Lletras a un amich, pág. 413.—Recorts, pág. 847.

INDEX

FUENTES (ENRICH DE)

La lley trista, pág. 627.

GALCERÁN (GUSTAU)

D'arribada, pág. 383.—••, pág. 398.

GAMBÚS (XAVIER)

Corpus, pág. 350.

GENER (POMPEYUS)

Ni dominats ni dominadors, pág. 25.—Faulas, apòlegs, llegendas, quèntos o lo que vulguèu, págs. 129, 161 y 243.—La evolució filològica en la República Argentina, pág. 306.—Som els més liberals, pàgina 345.—En Valentí Almirall, pág. 416.—Els Ruthe-nis, pág. 463.—Cant primer de *L'Evangeli de la Vida*, pág. 565.—De com ne hagué nom la ciutat de Lhió e lo golf de prop d'ací que aytal nom ne porta, pág. 580.

GENÍS (SALVADOR)

Sobre ensenyansa en català, pág. 523.

GIRALT Y VERDAGUER (JOAQUÍM)

Al poble de Barcelona (manifest), pág. 239.

GIRBAU Y TORDERA (J.)

Parricidi, pág. 322.

GRANT Y SALA (J.)

Aprofitem el temps, pág. 251.—L'hivern per Galicia, pág. 792.

GRASSOT (ROMÁN DE)

Carta-protesta, pág. 30.

GUANYABÉNS (E.)

Cap d'any, pág. 23.

GUBERN (S.)

Un farsant... com n'hi ha molts, pág. 267.—Vida de societat, pág. 575.—¿Ahont som?, pág. 685.

GUIMERÁ (ANGEL)

••, pág. 23.

HIRSCH (PAUL-ARMAND)

La petite fête, pág. 790.

JOCHS FLORALS

Consistori dels Jochs Florals de Barcelona: Llista de las composicions rebudas a Secretaría, pág. 211.—Veredictes, pág. 273.—Convocatoria y cartell pera'ls Jochs de 1905, pág. 770.

JUANICO Y COLL (FRANCISCO DE P.)

Sobre'l descans dominical, pág. 594.—L'àliga, la serp y el llímach, pág. 690.

JUNYENT (SEBASTIÀ)

Els pintors joves, pág. 7.—La festa major de Barcelona, pág. 67.—L'antich Carnaval de Barcelona, págs. 110, 126, 149, 155, 170 y 190.—*Ex-libris* de A. de Riquer, pág. 164.—A propòsit d'exposar obras mevas en la Sala Parés, pág. 255.—Daniel Urrabie-ta Vierge, pág. 340.—Pipologia, pág. 576.—Sala Parés, págs. 68, 650, 744 y 818.—Firas y festas, pà-gina 654.—La Sala Galofre, pág. 705.—Els inútils, pág. 805.

LAPORTA (MIQUEL)

Nosaltres som nacionalistas, pag. 353.—«A conseqüen-cia», pág. 701.

LÓPEZ Y COLL (MANEL)

Passat y present, pág. 670.—Parlèm clar, pág. 742.

LLEONART JOSEPH

Horas serenas, pág. 207.—Cansó de la planeta, pàgi-na 447.

LLIVI Y GASÉS (PAU)

Passejada, pág. 752.

MARAGALL (JOAN)

Els tres arcàngels (traducció de Goethe), pág. 23.—Glosa, pág. 288.—Als felibres provensals: Suplement al núm. 224, pág. 1.

MARTÍ (ORIOI)

Cinematògraf barceloni, pág. 249.—Notas bibliogràfi-cas, pág. 291.—L'Assamblea de Barcelona, pág. 329.—Pobrell, pág. 481.—Rocamboladas, pág. 518.—Dihent las veritats se perden las amistats, pág. 749.—Amén, pág. 769.

MARTÍ Y FOLGUERA (JOSEPH)

L'arbre y l'aucell, pág. 22.

MARTÍ Y JULIÀ (D.)

El dever de tots, pág. 2.

MARTÍ Y PEYDRO (PERE)

Visió de carretera, pág. 62.

MARTÍNEZ Y SERINÁ (ARNAU)

El *trust* universitari, pág. 27.—Quatre mots més sobre'l *trust* universitari, pág. 61.—La reencarnació de Tor-quemada, pág. 113.—*¿Es usted quien los instruye?*, pág. 143.—Guerra sense quartel, pág. 173.—Contra'l servey obligatori, pág. 201.—El Lerroix dels con-servadors, pág. 219.—Per què no pot haverhi Repú-blica a Espanya, pág. 361.—Alerta, pág. 377.—Un revolucionari *desde arriba*, pág. 398.—Rèplica, pàgi-na 427.—Sonets, págs. 480 y 629.—L'absolutisme agonitzant, pág. 489.—Coincidencias, pág. 506—

INDEX

L'absolutisme naixent, pág. 573.—Els intel·lectuals castil·ls, pág. 595.—La festa del Pi de las Tres Brancas, pág. 644.—La reacció cristiana, pág. 677.—*Vos delante*, pág. 693.—Las ideas polítiques del marquès d'Argenson, pág. 733.—Posanthi punt, pág. 777.—Lliberals de motllo, pág. 806.—Sr. D. Francisco Pi y Suñer, pág. 834.—La *coupletiste*, pág. 854.—Notas bibliogràfiques, pàgs. 271, 321, 356, 401, 468, 618, 664, 693, 760, 772, 822 y 841.

MAS Y ABRIL (FRANCISCO)

Diumenge de Rams, pág. 210.—A «Ca'n Marsellesa», pág. 601.

MAS Y JORNET (CLAUDI)

La ratlla blava, pág. 79.—Vers la federació autonòmica catalana, pág. 153.

MASSIP (OLAGUER)

Carta a cert republicà dels qu'ara s'estilan, pág. 509.—Nova interpretació de la patria, pág. 660.

MESTRES (APELES)

L'ànima de canti, pág. 22.—Els albigesos, pág. 209.—El novici (fragment), pág. 220.

MIQUEL Y PLANAS (R.)

Els problemas de l'Antologia grega, pàgs. 49, 64, 128, 224, 260, 304, 318, 380, 465, 515, 531, 579, 610 y 837.—Defensa del sonet, pág. 159.—Servey voluntari, vocació lliure, pág. 237.—*Non serviam!*, pàgina 441.—Concurs folk-lòrich, pág. 569.—Impotents!, pág. 649.—Kèplica, pág. 689.—Enquadrernacions artístiques, pág. 743.—Deixeunos anar...!, pág. 765.—Sala Parés, pág. 792.—Notas bibliogràfiques, pàgines 712, 728, 791 y 840.

MISTRAL (F.)

Autògraf, pág. 337.—Lou Cinquantenari dou Felibrige: Suplement al núm. 224, pág. 8.

MONEGAL (TRINITAT)

Reflexions y pressentiments, pág. 169.—El viatge del rey, pág. 185.—Esbargint la boyra, pág. 205.—Maura, no has vensut!, pág. 234.—Després del viatge, pág. 265.—L'Assamblea de Canprosa y «Els armenis de Poblet», pág. 346.—Aixecant el vel, pàgina 443.—Característiques, pág. 521.—El monstre y el cavaller, pág. 637.—Empresas inútils, pág. 717.—«La bomba! la bomba!» pág. 782.—En Maura y la crisis, pág. 829.

MONTOLIU (CEBRIÀ)

Els mestres del seny, pág. 186.

NARRO (SANTIAGO)

Bohemia, pág. 148.

NOGUERAS Y OLLER (RAFEL)

El badoch, pág. 272.—La mosca vironera, pág. 272.—Las noyetas quan van a costura, pág. 294.—L'Alianor, pág. 628.—Parla en Cisco, pág. 628.—El suíci di misteriós, pág. 662.

OLIVA (VÍCTOR)

L'autoscopia y la noció suprasensitiva de presència en la literatura, pág. 91.—Dos fundadors del Felibrige: Suplement al núm. 224, pág. 7.

OMAR Y BARRERA (CLAUDI)

A un amic, pág. 367.

PALOU Y SOLIVELLA (JOSEPH M.^a DE)

Per què no devían haver anat a Montserrat els somatents, pág. 335.

PATXOT Y JUBERT (R.)

Lletra desclosa, pág. 614.

PEDRET Y MIRÓ (AGUSTÍ)

Quelcòm sobre las Bases de Manresa, pág. 96.—Afinitat del Catalanisme, pág. 175.—Preparem-nos, pàgina 319.—La educació s'imposa, pág. 393.—Vensut!, pág. 485.—¿Pessimisme?, pág. 606.—Solsament catalanistas (?), pág. 830.

PELL CUFFÍ (OCTAVI)

Any nou, vida vella, pág. 44.—*Flirt*, pág. 179.—*Spleen*, pág. 419.—L'escriptor de las imatges, pàgina 495.—Impressions de mar y terra, pág. 623.—L'intrús del amor, pág. 672.—Un cas de hiperestesia, pág. 799.

PENA JOAQUÍM

Pum! Pam! Pim!, o tornemhi que no ha estat res, pàgina 29.

PI Y SUÑER (FRANCISCO)

Autonomía y llibertat, pág. 3.—Ab motiu d'una commemoració, pág. 823.

PIJOAN (JOAN)

Al poble de Barcelona (manifest), pág. 239.

PLA (JOAQUÍM)

Passant la Muga, pág. 131.—Nit negra, pág. 236.—El vinaix, pág. 323.—El guenyo, pág. 382.—Desfet, pág. 507.—L'avi Masell, pág. 770.

PLA Y ARMENGOL (A.)

Quelcòm sobre la revisió, pág. 107.

POCH Y FEIXAS (JOSEPH)

La catalanisació d'Espanya, pág. 797.

INDEX

PONS M. (E. DE)

Camí de la fossa, pág. 228.

POU Y LLADÓ (D.)

Nostra marxa a Montserrat, págs. 273, 283 y 299.—
¿Per què hi anarem a Montserrat els somatents?, pà-
gina 316.—Pera rectificar, pág. 363.

PRAT JABAL-LÍ (PERE)

Nocturn vora del mar, pág. 124.—Las paraulas del
bellissim enemich (traducció de Gabriele D'Annun-
zio), págs. 338 y 354.

PUIGGARÍ (LL. A.)

El lector als poetes, pág. 609.—De teatre, pág. 783.

PUJOL Y BRULL (J.)

Arts plàstiques, pág. 270.—Els catalanisadors d'Espan-
nya, pág. 457.—Deutes, pág. 505.—Teatres: *Le bil-
let de logement*, pág. 530.—Las milloras de *Don Pan-
cho*, pág. 849.

PUJULÁ Y VALLÉS (F.)

El Còdich de la No-Lley, o El radical Doctor Pastetas,
y El sopar de la marquesa intelectual, pág. 65.—
Carta, pág. 111.—Notas bibliogràfiques, págs. 131,
518 y 772.—A propòsit de dugas fes, pág. 144.—
Llegenda oriental (traducció de Turgueneff), pàgina
174.—Farsa y miseria, pág. 202.—Tret de fona, pà-
gina 252.—El nombre d'estúpits es a Espanya gran,
pág. 348.—Els emigrants (a), pág. 425.—Prempsa
espanyola, pág. 460.—Al gueto Roca y Roca, pàgi-
na 503.—Parí: Negres y rojos, pág. 527; Baixos
fondos, pág. 562.—Declaracions principescas, pàgi-
na 621.—Els caps d'ase, pág. 646.—Festas y gana,
pág. 656.—Plantas de test, pág. 673.—El barat de
la bellesa, pág. 820.—Sr. D. Francisco Pi y Suñer,
pág. 834.—Cabàs de pobre, págs. 726, 759, 803 y
833.

REDACCIÓ

Els autonomistes de «Catalunya Federal», pág. 118.—
Fivallers de guardarropia, pág. 233.—Els Jochs Flo-
rals d'enguany, pág. 286.—*Unió Catalanista*: VII
Assamblea de delegats, pág. 331; Consell general de
representants, pág. 722.—Un manifest, pág. 381.—
11 de setembre, pág. 605.—Declaracions íntimes,
pág. 850.—Reivindicació; El culte popular al Beat
Roc e Roca: Suplement al núm. 255.—Advertencias
als lectors, pág. 859.—Novas, en tots els números.

RIBA Y FERRER (PERE)

El carnaval etern, pág. 95.

RIERA Y RIQUE (P.)

L'aymant resignat, pág. 125.—Reincidencia, pág. 158.
—L'aymant agotat, pág. 158.—Idili gris, pág. 568.
—Quadro d'hivern, pág. 582.—El ynèbit, pág. 582.
—Funció benèfica, pág. 582.—El cant de las alasas,
pág. 626.—La trista y llarga nit, pág. 769.

ROCA (JOSEPH M.^a)

Comunicat, pág. 372.

RODERICH (SEGIMÓN)

L'obra del Beat Roc e Roca: Suplement al núm. 255.

ROIG Y RAVENTÓS (JOSEPH)

El patró del bastiment, pág. 76.—La corona del nen
Jesús, pág. 194.

ROSICH (GUSTAU)

Els dos vianants, pág. 315.—Emigrants, pág. 371.—
Transfiguració, pág. 437.—Hivernenca, pág. 707.—
Vora unas runas, pág. 746.—Primaveral, pág. 746.
—La bruixa, pág. 758.—Nocturn, pág. 775.

ROSICH (JOSEPH M.^a)

De Catalanisme, pág. 450.—Discussió xorca, pág. 611.
—Catalanistas castellans, pág. 708.—Orientació, pá-
gina 813.

ROSSELL (PERE M.)

Causas, pág. 121.—No més que procediments, pàgi-
na 724.

ROSSELLÓ Y ROURA (JOAQUÍM)

El passat, pág. 50.—Els vensuts, pág. 81.—Per la Ver-
ge, pág. 157.—Maximina, pág. 357.—Sola, pág. 444.
—Impressió, pág. 587.—Neurastenia, pág. 647.—
«Justicia?», pág. 678.—«Te'n recordas?», pág. 686.

SABARTÉS (JACOBUS)

Paràbolas, pág. 36.—Caramella, pág. 210.—La fi d'un
poeta, pág. 252.—Els amors d'un lletrat, pág. 293.
—Las ciutats, pág. 459.

SABATER MUR (ANTÓN)

La darrera missiva, pág. 568.

SALVADOR Y SARRÁ (LLUÍS)

Destrucció, pág. 118.—El tragner, pág. 322.

SERVET (a) RAVES (M.)

El descobriment de Madrid per el Doctor Schulze-Pfalz,
pág. 59.—La reconstitució de Catalunya, pág. 368.
—Revista de re... jètxem!... vistas, pág. 438.—El mo-
nument del Beat Roc e Roca: Suplement al número
255.

SITJÁ Y PINEDA (FRANCESCH)

La despedida, pág. 241.—Escoltèn, vianants..., pàgina
303.—Corranda, pág. 402.—Visita d'amor, pág. 415.

SOLER Y AGUSTENCH (JOSEPH)

La borda, pág. 641.

SOLER Y ESCOFET (L.)

Vora'ls estanys, pág. 163.—Desilusió, pág. 435.—

INDEX

Mitjdiada, pág. 529.—De bon matí, pág. 696.— Sed d'amor, pág. 696.—Batalla de flors, pág. 711.

SUÑOL (ANTONI)

Comunicat, pág. 740.—Resposta, pág. 768.

SUÑOL (ILDEFONS)

Política catalana, pág. 18.—Al poble de Barcelona (manifest), pág. 239.

TARRAGÓ (PERE B.)

El Compromís de Casp, pág. 412.—Lo que més convé, pág. 458.—Concordancia, pág. 751.

TARRUELLA (J.)

Anestesia moral, pág. 140.

TERRÍ (JAUME)

A l'amiga del cor, pág. 357.—Las bodas del papelló, pág. 387.—•••, pág. 691.

TINTORER (EMILI)

Teatres: *Prometheu encadenat*, *Torquemada en el foch*, pág. 32.—*La festa dels Reis*, o *lo que volguen*, pàgina 50.—*Misteri de dolor*, *Paraula de rey*, pág. 69.—*El camí del sol*, pág. 115.—El Teatre Maeterlinck: (*Monna-Vanna*, *Joyzelle*, *Aglavaine et Selyssette*, *L'Intruse*), pág. 176.—En Salvini, pág. 192.—*Via-Crucis*, pág. 269.—*La alqueria*, pág. 341.—Crònica, pàgina 373.—*La casa de Garcia*, *La sagala*, pág. 388.—*El dragón de fuego*, *Madame Flirt*, pág. 400.—*Maria Victoria*, pág. 421.—*El abuelo*, pág. 436.—*La esturpe de Júpiter*, *Catalina*, *La Montalvez*, pág. 452.—Crònica, pág. 470.—«Vetllades artístiques», pág. 495.—A propòsit de *El no sé què*, pág. 709.—*Mater Dolorosa*, *Tournée Hading-Le Bargy*, *Juventut*, pág. 756.—*Las dos golfas*, *Anima*, pág. 774.—Per ull de garbell, pàgs. 80, 147, 352, 614 y 630.—Parlemne, pàgina 217.—A propòsit de lo de l'Acadèmia de Jurisprudència y Llegislació, pág. 313.—Ja tenim alcalde, pág. 473.—Divagacions filosòfich-socials, pàgs. 559, 585 y 598.—Crònica, pág. 669.—Lo del Palau Reyal del Parch, pág. 735.

TONA XIBERTA (B.)

Any nou, vida nova, pág. 10.

TORNÉ (MANEL)

Farsants, pág. 31.

TRÍAS Y FÁBREGAS (JOAN)

Mos consellers, pág. 435.

TRINXET (ALFONS)

Carn pel llop, pág. 222.—El caminant troba la mort, pág. 675.

UNIÓ CATALANISTA

Manifest a las entitats adheridas y a las societats y corporacions d'esperit verament català, pàgs. 53 y 70.

VALENTÍ Y FELIU (JOAN)

Esclats, pág. 786.

VALLÈS Y RODERICH (RAFEL)

La qüestió Nozaleda, pág. 34.—Els dos defectes d'en Salmerón, pág. 57.—La fi de la segona República espanyola, pág. 94.—Religió y disfressas, pág. 117.—Un altre Umbert, pág. 198.—A don Arthur Massiera, pág. 305.—Rectificant, pág. 336.—La trepa d'en Borràs, o *San-Tiago y cierra España*, y Madrid es nostre, pág. 384.—La guillada d'en Titó, o *Camí del sol* a la inversa, y A Madrid hi ha bons cigrons, pág. 432.—Polsant la opinió, o Lo que diu el Zidro, pág. 448.—Un refresch de germanor, o sía La visita a «Ca'n Esqueila» y El pacte del soterrani, pàgina 466.—El progrés individualista: l'individu es qui progressa, pág. 513.—Werther, pág. 578.—El «Felix de las Maravillas», pág. 593.—Medalla, pág. 613.—Estudi de microbiologia literaria: El vibrió crítich, pág. 663.—Miscelanea matemàtica, pág. 674.—La dissort de la patria es la propia dissort, pág. 706.—*Al egregio vate Leopoldo Cano*, pág. 762.—Dels serenos, de llur etimologia y d'altras coses, pág. 785.—El jòch d'escachs, pág. 831.—Ma opinió sobre *El Geni*, o Els crítichs han perdut l'esma, y Demano per reventar, pág. 852.

VALLET (FRANCISCO DE P.)

¿Què es bogeria? pág. 561.

VALLMAJOR (FRANCISCO)

Cantarelles, pàgs. 85 y 165.

VENTURA PARDO (C.)

Ja era horat, pág. 362.—Aitra megada!, pág. 659.—Ja vinchl, pág. 832.

VERDAGUER (JACINTO)

Lo cornamusayre, pág. 6.—Eucarísticas, pág. 208.

VIA (LLUÍS)

Siguem «nosaltres mateixos», pág. 41.—La primera pedra, pág. 74.—Las dugas polítiques, pág. 105.—Un egoísta, pág. 225.—Quelcòm sobre'ls Jochs Florals, pág. 281.—Als que protestan, pág. 334.—Notas bibliogràfiques, pàgs. 401 y 483.—L'actitut d'en Mauri, pág. 557.—Menos ideals y més instrucció, pàgina 589.—Sonets, pág. 597.—Ja'l tenim aquí, pàgina 639.—Ja'l tenim fóral, pág. 653.—Paraulas..., pàgina 703.—La culta Barcelona, pág. 781.—Política d'alarbs, pág. 814.—Un any més, pág. 845.—Revista de revistas, pàgs. 84, 165, 229, 306, 373, 498, 602, 665, 745 y 807.

ÍNDIX

VIADA (FRANCISCO DE P.)

Nova tasca, pág. 366.

VILAREGUT (SALVADOR)

En Robert y son monument, pág. 73.—*Le retour de Jérusalem*, pág. 737.—Teatres: *Les avariés*, página 819.—*El gran Trapella*, *El amor que pasa*, *La dama alegre*, pág. 839.

VINYAS (GABRIEL)

La malalta, pág. 364.

VIVES Y BORRELL (J.)

La rondalla del pastor pág. 429.

ZANNÉ (GERONI)

La guerra, pág. 108.—Psicología elemental de la gue-

rra, pág. 137.—Concerts, págs. 142 y 162.—Concerts Saucr, pág. 193. *Louise*, págs. 227 y 244.—Retrat de Joana Dubarry, pág. 242.—Questions literarias, pág. 590.—Revista musical, pág. 744.—Vers la Germania, pág. 753.—*Siegfried*, pág. 754.—L'esperit polonès, pág. 766.—Tolstoy pare y Tolstoy fill, pág. 789.—Parlèm de Schumann, pág. 802.—Estranyesas aparents, pág. 847.—Notas bibliogràficas, págs. 34, 47, 83, 181, 257, 291, 320, 389, 469 y 711.

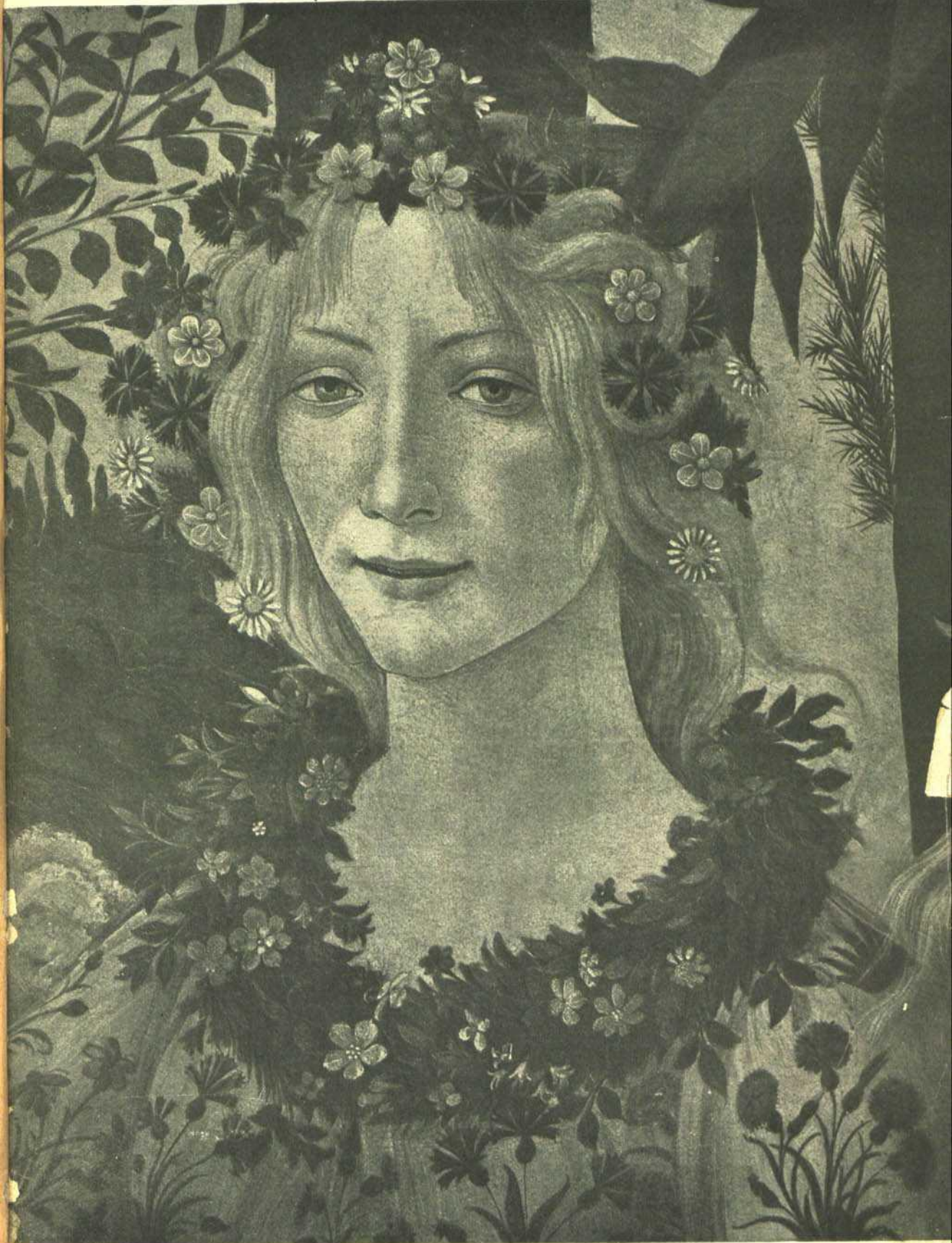
ZENGOITITA (XAVIER DE)

El guarda-agullas, pág. 62.—Decepció, pág. 125.—Confidencial, pág. 210.—Deslliurada, pág. 261.—Rebelió, pág. 317.—Amichs, pág. 399.—Fugitiva, pág. 492.—Separació, pág. 592.—Maternal, página 643.

ILUSTRACIONS: Botticelli, *el Greco*, Bori (A.), Gimeno (F.), Gosé (X.), Hebert, Junyent (Olaguer y Sebastià), Marsal (Eduart), Mestres (Apeles), Nogués (X.), Nonell (I.), Picasso (P. R.), Pichot (R.), Pidelaserra (M.), Xiró (J. M.), y altres.

FOTOGRAFATS: Furnells.

DOVENTUT-cap-d'any

• PRIMAVERA •

Fragment del quadro de SANDRO BOTTICELLI

LITERATURA

ARTS

CIENCIAS

Periòdich catalanista

SURT ELS DIJOUS

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ:

Plassa del Teatre, 6, entressol.

PREU D'AQUEST NÚMERO:

50 cèntims de pesseta.

SUMARI:

TEXT: El dever de tots, per D. Martí y Julià. — Autonomia y llibertat, per F. Pi y Suñer. — Lo cornamusayre, per Jacinto Verdaguer. — Els pintors joves, per Sebastià Junyent. — Any nou, vida nova, per B. Tona Xiberta. — Trànsit, per Víctor Català. — Política catalana, per Ildefons Suñol. — L'ànima de canti, per Apeles Mestres. — L'arbre y l'aucell, per Joseph Martí y Folguera. — * * *, per Angel Guimerà. — Els tres arcàngels, traducció de Goethe, per Joan Maragall. — Cap d'any, per E. Guanyabéns.

GRABATS: Primavera (portada), fragment d'un quadro de Sandro Botticelli. — Montseny: Santuari de Sant Segimón, per M. Pidelaserra. — Spleen, per X. Gosé. — Estudi a la ploma, per P. R. Picasso. — Estudi al llapis, per F. Gimeno. — Al "Eden", per I. Nonell. — Aforas de Barcelona, per A. Bori. — Aquarel·la, per X. Nogués. — Pintura al oli, per R. Picasso. — Voras del Rhin: Drachenfels, per O. Junyent. — Recort d'Holanda, per O. Junyent. — Blasée, per S. Junyent. — El Destí, per J. M. Xiró. — Dibuix, per F. Gimeno. — De "l'hostia", per R. Pichot. — Vell garenó, per I. Nonell. — Retrat d'una dama, per Domenico Theotocopuli, dit el Greco.

Frisos y culs de llantia d'Apeles Mestres.

EL DEVER DE TOTS

L renaixement català ha humanisat y dignificat a moltíssims fills de Catalunya. Per ésser el nacionalisme acció determinada per l'esbategar de la naturalesa, els esperits han sentit la influència

dels cors, que amarats de sentiments ben humans els han fet revivre en l'existir de la llibertat. Endinsèuvoshi en lo més pregón de l'ànima ca-

talana, y extasiats contemplarèu neguits de perfeccionament, afanys per deslliurarse d'oprobiositats, aspiracions enlayradas de justícia, grans esclats d'amor al prohibisme. Observeuhi bé en el nostre poble, y ovirarèu per entremitj de la decadencia social de tots els estaments, com a tota hora'ls nacionalistas, els renascuts pera la Patria, no paran en la tasca humana d'infiltrar als homes compatricis nostres sentiments de germanor, y al nostre poble las amorositats de la vida nova, d'aqueixa vida social que per demunt de tot hi posa las necessitats morals del esperit y las dolcesas del fruhir dels cors amorosos.

Si: arreu se'n troban de campions de la justícia per l'amor al prohibisme; arreu esperits deslliurats de la impersonalització nacional y governats per devers humans, dignifiquen y enlayran las energías del treball, las concepcions del art, els sentiments dels poetes, els propòsits dels escriptors, las activitats científicas, la vida social de tots els que combregan en la Patria, perquè'ls llurs cors esbategan impulsats per la suprema aspiració al Bé que'l nacionalisme'ls hi ha infundit.

Hi manca, però, el nexce que organisi aqueixas esquisitats del pensar y del sentir que mouhen a tants y tants catalans; hi manca'l nexce que converteixi en acció colectiva tot lo que remou l'esperit dels nostres nacionalistas. Guaytèusel el nostre terror: serraladas alterosas, puigs altíssims, avenchs esgarrafosos, cingles esparveradors, afraus misteriosas, salzeredas joliusas, fays majestuosos, estanys placèvolos, reguerols saltironants, boscatges costaruts y ombrívols, planas assoleyadas, garrigas y ermots, hortas y quintanas, llogarets y pobles, vilas y ciutats, rius y rieras, platjas retalladas y costas trencadas, golfes esplèndits y calas encantadas; guayteulo aqueix terror de Catalunya tan inconexe pels llurs elements naturals si se'ls considera isolats els uns dels altres, y tan organísat, tan un sol terror en el seu conjunt, perquè'l nexce natural no hi manca, perquè de desde'ls cimalls que s'enlayran per entremitj de congestas, fins a la nostra mar blava que, uns cops furienta y altres manyaga, mulla las voras de la nostra Patria, la armonia de las lleys de la naturalesa uneix, fon, en el motllo de Catalunya geològica y climatològica, totas aqueixas varietats de terror que semblan incongruents y que a Catalunya's mostren com a manifestació de suprema bellesa natural.

Seguimla a la naturalesa, qu'es vida y es amor, y unim en l'aspiració nacionalista aquest devassall de bons intents y de sentiments humans y amorosos que'ls nacionalistas senten els hi arboran esperit y cor. Deixèm tots lo accidental y secundari, desindividualisemnos per la Patria y mostrèm al nostre poble la organisació armònica y amorosa de las aspiracions humanas, dels afanys de justícia, de la devoció pel Bé, del voler la llibertat qu'esbategan en l'esperit dels nacionalistas catalans.

Posèm a Catalunya y als catalans per davant de tot, y unimnos en l'acció nacionalista. Sols

aixís cumplirèm ab la Patria y sols aixís serà profitosa pera'l nostre poble la vida nova qu'esbatega en el cor y en l'enteniment dels redimits pel Catalanisme.

Que tothòm pensi en els grans dolors que afligeixen al nostre poble, mentres no cumplim els nostres devers. Per la nostra estimada Catalunya cumplimlos!

D. Martí y Julià

Actual President de la Unió Catalanista.

AUTONOMÍA Y LLIBERTAT

A llibertat, suprema aspiració de l'ànima, es sols possible, en totas sas manifestacions, ab el sistema autonòmic.

Sols ab l'autonomia es possible que'l sér humà, ja individual, ja colectiu, desenrotlli las sevas activitats amplament, desembrassadament, sense més trabas, sens altras limitacions que las imposadas per las condicions de la organisació propia y pel respecte a las altras organisacions.

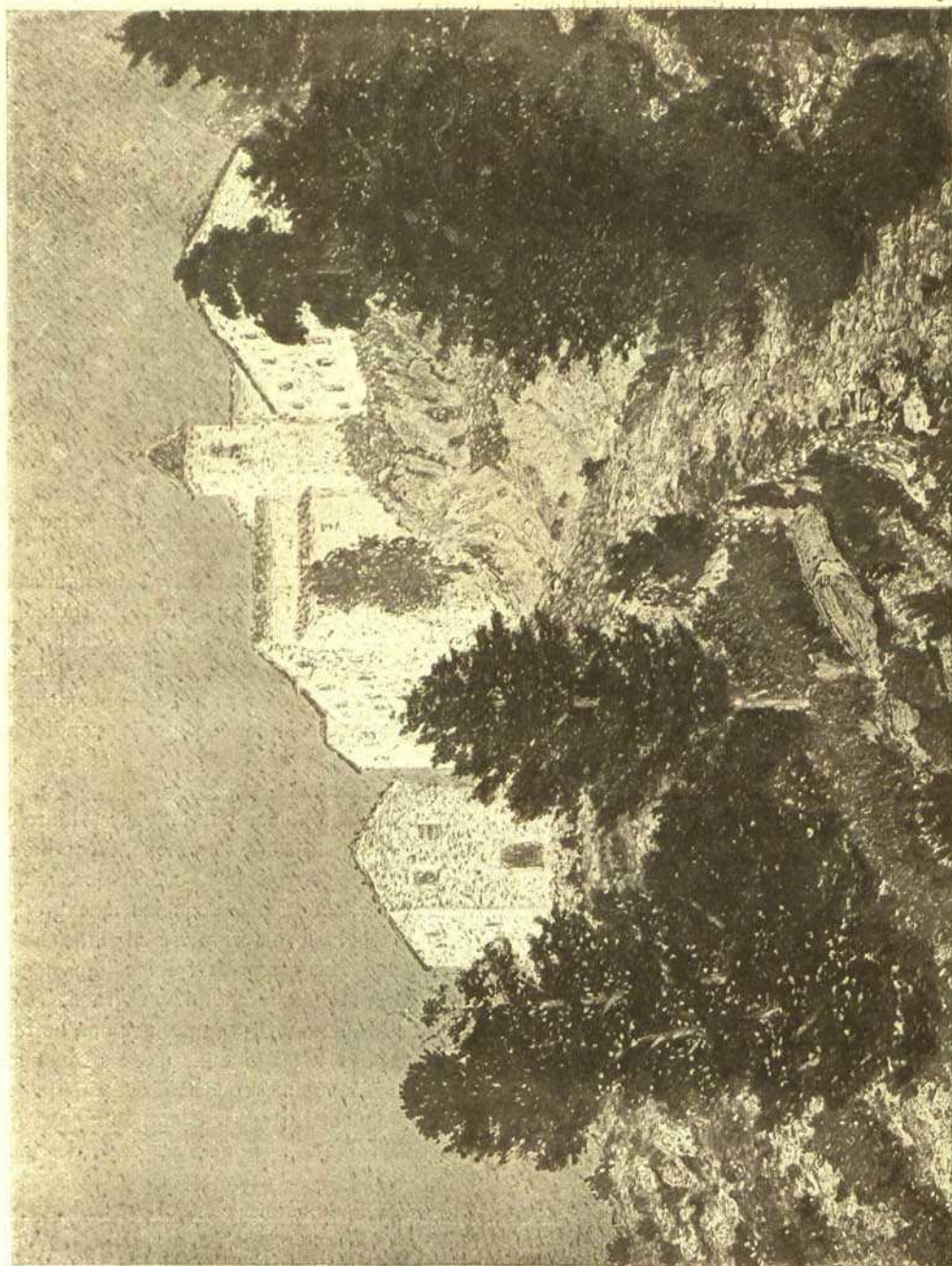
Sols ab l'autonomia pot la pensa, lliure de motllos y de patrons de tota mena, expandirse y voleyar pels alts espays de las concepcions humanas; sols ab l'autonomia la conciencia, expressió de la personalitat, pot afirmar-se en el més absolut respecte a las creencias y a las imposicions del dever, pot ésser intangible y sagrada.

Sols ab l'autonomia pot oposarse una barrera infranquejable a las tiranías que las Democracias y las Repúblicas podrien exercir, qu'han exercit freqüentment, atropellant, en nom d'una suposada voluntat nacional, els drets del individu.

Es aixís l'autonomia condició necessaria de la llibertat. Lluytèm, donchs, per ella, els qu'hem fet de la llibertat el major anhel de la nostra ànima.

Francisco Pi y Suñer

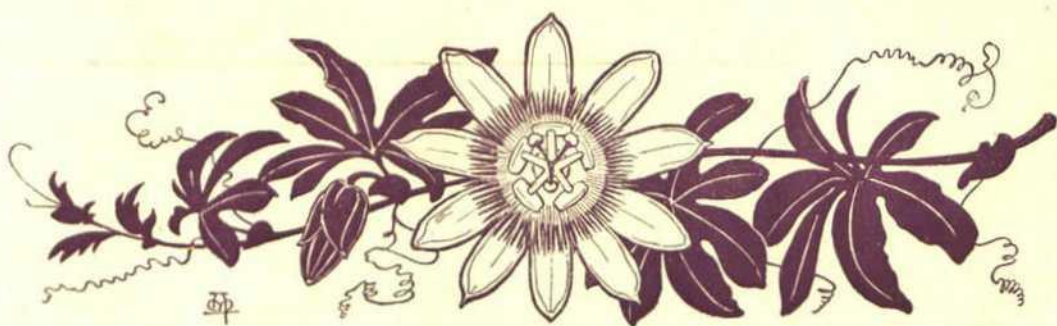
“ MONTSENYT :
SANTUARI DE
SANT SEGIMON ”

PINTURA AL OLI, PER
M. PIDELASERRA

" SPLEEN "

PINTURA, PER X. GOSÉ

LO CORNAMUSAYRE

AIG a donar l'adeu a la companyona de ma vida, la dolça poesia. ¿Per què cantar? ¿Per què escriure més? Mos dits s'han envellit sobre las cordas de l'arpa y ja's cansan de servir; l'arpa mateixa, la darrera volta que l'he polsada, entre murmuris y sospirs neguitosos me semblà que'm deya prou. Vaig, donchs, a donarli la darrera abraçada y a penjarla ahont esperi que vingan a desvetllarla dits més tendres e inspirats. Prou ja de versos místichs; prou de poesies guerreses; prou d'himnes a la patria; prou de càntichs a la fe. Adeusiàu, cançons de primavera; ja no emmelaréu mos llabis altra vegada, ja no faréu batre les ales del meu cor. Lo maig y abril tornaràn mil y mil vegades, però no tornaràn ja per mi; portaràn molts cistells de flors belles y oloroses, mes totes les abocaràn en altres hortes. Los arbres de mon jardí no tornaràn a florir, los gafarrons que hi niavan cada primavera no hi tornaràn a niar, y'ls rossinyols que hi cantavan no hi tornaràn a cantar. La grisa tardor ha esfullats mos roures y mos ametllers, y les arbredes s'han vestit de dol, y les montanyes, emblanquides avuy ab algún bri de gebre, esperan esferehides la neu del hivern que s'acosta. Les corrandes de caramelles, los set goigs de la Verge que cantí de porta en porta fa tants anys lo Dissapte Sant després del toch de Gloria, volaren lluny, lluny y per no tornar. Ma Pasqua es passada fa temps, y sols espero celebrar en lo cel aquella Pasqua que no s'ha d'acabar may més. Si allí's canta, allí hi tornaré Assí en la terra, adeu per sempre cançons y poesia.»

Això'm deya jo a mi mateix fa una estona, amarguejat per les onades de la vida, doblegat y abatut per los vents de la tribulació. He sortit de ma cambra reclosa y ofegada, y travessant la Rambla, gran y remorosa arteria de Barcelona, enfil·l el carrer de Tallers per lo cantó de la ciutat en que's veuen més aprop la verdor dels camps y la blavor de les montanyes, y sobre tot la del cel aconsoladora. Desitjava respirar ayres purs y lliures y treurem d'aprop l'*spleen*

que provinent de diverses causes que voldria oblidar s'anava ensenyorint de mi y'm lligava de peus y brassos, de cos y d'esperit.

Passant Tallers amunt per devant del carrer de Valldonzella, vegí sortirne un gallego de barba blanca y figura venerable, coronada per la montera, tocant maravellosament la enserrellada cornamusa, ab les caramelles o gralles demunt la espatlla, com s'estila en les vores del Miño. Me semblà que sortia poch content d'aquell barri trevallador en que les seves tonades no haurían sigut gayre enteses y ab prou feynes sentides. Quan, decantantse pel carrer de Tallers amunt, vegé en les finestres del Hospital militar gorres de quartel, sa fesomia s'animà, sospitant que tal volta hi hauria allí dins algú que l'entengués. Reinflà la cornamusa que s'amagrià per moments y abaixava esllanguida l'espinguet, y tocà un d'aquells ayres que, germans de la Muñeyra, fan plorar als anyoradissos fills de Galicia. No sé si n'hi hauria algú que ploràs, mes a mi aquella estranya y melancòlica armonia'm feya tornar als temps ditxosos de la infantesa, me retreya'ls senzills contrapassos de la plassa del meu poble y'l vell cornamusayre de gambeto y barretina vermella que aclucà'ls ulls sense que ningú volgués apendre son ofici; me recordà mos pares y mos germans, que al cel sían, y mos companys que jauhen aprop d'ells en lo mateix cementiri, y'm vingueren les llàgrimes als ulls.

Lo pobre joglar després de tocar la tonada potser millor de son repertori, aixecà'ls ulls a les finestres del Hospital per si'n baixaria, si no una paga, una mostra d'agrahiment, y si no una mostra d'agrahiment, una almoyna, que per petita que sia ajuda a esperarne una altra als pobres de Jesucrist. Mes enebades. Ni del Hospital ni de les cases vehines n'ha baixat ni una trista moneda de cinch cèntims. Lo que n'ha baixat es un crit de *Fuera, fuera*, que ha fet girar estranyats a uns noys que venfan d'estudi y ha fet barbotejar a uns bastaixos que carregaven una conductora, y a mi m'ha fet estremir de pena e indignació.

Lo cornamusayre no es pas de fusta; prou s'haurà adonat del insult, que li ha caygut com una pedra sobre'l cap; prou l'haurà sentit com

una punyida en lo fons de la seva ànima; mes, avesat a la lluyta de la vida y fet de petit a les males anyades, ha seguit Tallers amunt inflant la cornamusa y sense mudar de tonada, talment com si hagués sentit ploure; esperant tal volta que al girar la cantonada se li giraria també'l vent de la fortuna.

Aquell acte de fermesa era una reprensió per ma debilitat. Aquell home tan senzill que probablement no sab de llegir, té més coneixement del món que jo y per això'l tracta ab lo menyspreu que's mereix. La seva serenitat impertorbable'm deixa avergonyit y confós, més y millor que si m'hagués llegit un capítol de la Imitació de Jesucrist.

Jo he presa aqueixa inesperada lliçó com a vinguda de les mans de la Providencia, y sense necessitat de veure camps y montanyes, me'n he tornat a casa curat del *spleen*, penedit d'haver-me volgut despedir de la poesia, ignocenta companya de ma vida que tant bé m'ha fet, y ab ganes de reconciliar-me ab la lira si algún raig d'inspiració Deu m'envia en ma vellesa. «Coratge, donchs: avant y fòra» —m'he dit a mi mateix. —«Cantem encara: qui canta sos mals espanta. *Exurge gloria mea; exurge psalterium et cithara.*»

Jacinto Verdaguer

ELS PINTORS JOVES

L'organisar la part artística del present número, m'vaig fixar en els que van a la vanguardia de la pintura barcelonina: en els artistes joves. Y pera que no anessin sense bon acompanyament y aquest fos del seu agrado, vaig donàrlos-hi per capitosts als dos més joves, als dos més arruixats entre'ls que formen la plana major dels grans mestres de la pintura europea: a *Sandro Botticelli* y a *Domenico Theotocopuli* dit *el Greco*.

Ab procediments ben distints, ab personalitat marcadíssima, tots dos produhien obras que son espill de vida, tots dos s'impressionaren exaltadament, tots dos foren místics ab matisos de perversitat, tots dos barrejaren lo diví y lo humà ab intuïció sorprenent, ab acert inimitable.

Altres genis hi ha hagut més normals, més equilibrats, més robustos o més sabis; tal volta no n'hi ha hagut cap de sensibilitat tan refinada, cap ab tan subtils delicadeses de decadent.

Si avuy visquessin no patirían d'anacronisme, foran els capdevaners de la pintura contemporània, compendrian l'ànima malaltissa de la societat actual, y las penas y'l malestar de la mateixa ressonarían en sas obras com els gemechs

del vent ressonan entre'l fullam de la boscuria.

La testa de la primavera de *Botticelli*, tota engarlandada de flors boscanas, somriu ab el somriure perillós d'una jovesa massa conscient, ab l'esguart irònic d'una jovesa prou des preocupada, y ens parla eloqüentment d'aquella Florencia centre de culta civilització, aymant de las arts y de la gran vida.

La testa del retrat del *Greco*, de pàlida coloració, d'expressió severa y dura, adornada ab típica mantellina, ens parla clar d'aquella Espanya inquisitorial y de la imperial ciutat que tenia aspecte de presó y de convent, de palau y de fortalesa, y que tancava en son recinte damas que tant tenfan de devotas com d'apassionadas.

La lleuor artística d'aquests dos grans artistes, desdenyats y no compresos durant molts anys per las generacions acadèmicas, ha rebrutat. Avuy, rehabilitats, ocupan lloch preferent en la brillant estelada dels noms il·lustres, y sas obras vibrantes de passió son l'embadaliment dels joves lluytadors que guerregen contra la banalitat.

Respecte als joves artistes qu'honran aquestas planas ab sas obras, y als que per circumstancies materials no hi han tingut cabuda, devèm dir que treuallan heroicament, y en sa major part honradament, pera fer sortir la pintura catalana del marasme en que's troba. ¿No es heroich produhir sense pensar en conquistar al públich frèvol y superficial, sense doblegarse devant del burgès que paga pera que afalaguin son mal gust? ¿No es admirable que hi hagi qui pinti sense vistas a la pesseta? Y a la major part d'aquests joves, dotats de verdader talent, els fora ben fàcil fer *art-biblot* o bé una pintura granada, disfressada de genialitat: mes prefereixen deixar lo fàcil y productiu pera obehir a son ideal d'art, sacrificantse, rodejats d'un poble refractari que no's preocupa pera res d'art ni d'artistas.

Y al declararme admirador dels joves no es pas que condemni en absolut als pintors fets y als vells, perque crech qu'han fet alguns tot lo que podian y han preparat el terror pera la evolució del art pictòric local; altres, en cambi, han malversat son talent y han contribuït a prostituhir la professió que més digna deuria ésser.

No es que jo prefereixi tal o qual manera de sentir l'art o d'interpretar la naturalesa, ni que'm deixi portar per l'afany d'estranyes y novetats. Poch pot ésser titllat d'aquest defecte qui com jo adora la pintura antiga dels bons temps; poch pot ésser titllat d'exclusivista qui com jo es entusiasta admirador de Velázquez y de Fra Angèlich, pòls oposats del art de la pintura. Lo que condemno, lo qu'abomino es tota aquesta xaranga de pretensiosos ornats de plomalls de teatre, que produheixen sense sinceritat, banalment, cercant sols las apariencias y l'efecte sense veure ni sentir profundament, produhint sempre, sempre, plagis de plagis, ombres esmortuhidas d'obras capdals. Per això soch admira-

ESTUDI AL LLAPIS, PER F. GIMENO

ESTUDI A LA PLOMA, PER P. R. PICASSO

DIBUIX, PER I. NONELL

AL EDEN : « ENCARA NO HAN CANTAT RES COM LA PULGA »

dor dels joves, perquè, encara que incomplets y poch formats, son molt més artistes. En ells troban terror abonat las ideas modernes d'art y de pintura, y per més que naturalment en ells s'hi notin influencias forasteras, no es d'estranyar perquè encara no ha arribat l'hora (ni potser arribarà may), de que Barcelona sigui punt de partida d'artísticas iniciatives. Mes al escalf de corrents de llibertat se comensen a distingir siluetas de personalitats, d'entre las que, temps a venir, ne pot brollar alguna de veritable altura.

Pera'ls que no saben veure bellesas (y encara las més materials) sinó en las pedras preciosas, el marbre, la porcellana y la seda, en las noyas de quinze anys y en las flors tot just badadas; pera'ls que no son capassos de comprendre la intensa poesia que hi pot haver en un vell mendicayre, o l'armonia de color que's pot veure en una gitana, las obras dels pintors joves restaran incompresas; pera ells s'han fet els cromos de calendari, pera ells s'han pintat els quadros d'escaleta.

De molts més joves que'ls que il·lustren aquest número's compon l'estol de lluytadors per l'art veritable, però hem tingut de cenyirnos al curt espay de que disposavam. Ens dol que no hi puguin figurar tots, aixís com també's dol haver de dar solsament una o dugas mostrars del talent de cada un dels qu'omplen aquest número, puig sols ab una serie d'obras se veu la nota característica de cada artista. Me guardaré prou de donar ma opinió sobre'ls que valen més o'ls que valen menos, perquè, temps a venir, tal volta'ls últims seran els primers. Hi he inclòs en Gimeno perquè no amido la joventut per la edat, sinó pel temperament y l'entusiasme, y perquè es un dels qu'han suferit injust oblit (no defallint may ni fentne cap cas) ab tot y possehir un talent pictòrich envejable.

Immedestament m'he posat entre'ls joves, perquè ab ells està'l meu cor y la meua esperança, perquè ells menyspreuhan l'èxit banal y'l guany fàcil, perquè ells van de cara al sol, trespant pel camí espinós y poch fressat que mena al ideal.

Mes, ay! també's tornaran vells, també s'encastellaran en sos procediments, també alguns d'ells quedaran consagrats e indiscutibles als ulls del públich! Que no se'n fihin. En aquesta benhaurada època de la electricitat y *El Piripitipi*, el públich no constitueix sanció competent en materias artísticas; sols un nombre escàs d'escullits, que tantdebò creixi cada jorn, s'interessa de veras per tot lo que al art se refereix. El triomf sobre'l gran públich, l'èxit popular, no diré que sigui *sempre* la gloriolació del erro, però si que recordaré allò que'ns deya'l mestre quan eram noys: «*stultorum numerus infinitus est*», pera que cap d'ells s'engreixi ab aplausos de *critichs-patums*, fabricants enriquits, marmanyeras mudadas o betas-y-fils endiumenjats.

Y, sobre tot, demostraran alt criteri, si al judicar las obras dels joves que vindran se recor-

dan de qu'ells han sigut joves y combatuts injustament a causa de la dificultat qu'en general té'l vell per'assimilarse ideas novas.

A tots els desitjo que se sentin humils devant de la Natura, que's recullin fervorosament devant del gran misteri de la Vida; a tots els desitjo entusiasme per son art y aspiració per la gloria, però no per aquella gloria que fa anar a parar el retrat a las planas d'una *Il·lustració* qualsevol, sinó per aquella gloria interior que té sa sanció en l'aplauso de la propia conciencia, qu'en sos replechs més íntims vos aproba l'obra feta sincerament, ab tot el cor, obehint a la imperiosa necessitat d'exteriorisar vostra emoció quan de tan gran no vos cab a dintre.

Sebastià Junyent

ANY NOU, VIDA NOVA

tu l'adagi que per any nou, vida nova. Y ja que som a any nou, just es que'l nacionalisme català pensi fer nova vida, a fi y efecte d'assolir ben prompte la llibertat de nostra terra.

Fins ara s'ha vingut parlant de la necessitat de formar una dreta y una

esquerra dintre'l nostre nacionalisme. Els parers que ab aquest motiu s'han manifestat son molt contradictoris. Uns creuen que això portaria una desmembració de forsas y que, per tant, fora perjudicial; altres, ben al revés, entenen que aqueixa divisió es inevitable si no's vol que'l moviment autonomista quedi estacionat.

Al fer consideracions en un y altre sentit cal tenir en compte lo que'l Catalanisme representa y ha representat. Es evident que la seva aspiració de reivindicar la personalitat política y jurídica de Catalunya s'ha mantingut sempre ferma, mes aqueixa aspiració ha sigut exclusiva de las classes lletradas y adineradas. Els menestrals, heusaquél nervi del nacionalisme català; emperó al poble, a la classe jornalera, no hi ha pres gayre arrel.

¿Per què ha succehit això? ¿Es que'ls treballadors no hi caben dintre del autonomisme català? No hi ha cap dubte que hi caben y que hi deuen venir, més cal també no oblidar que si las multituds mancan d'inteligencia, tenen instint. El Catalanisme, atenen el seu programa y els procediments seguits pels seus portaveus no podia encarnar en el poble (ens referim als obrers de nostra terra, perquè'ls forasters, que tenen mentalitat diferenta, ens seran sempre enemichs) per no donar expansió més que a un dels elements constitutius de l'ànima catalana: la tradició. No s'ha tingut en compte l'element econòmic, que pesa d'un modo inexorable en els pobles moderns, ni s'ha tingut en compte

TRÀNSIT

tampoch la realitat, la manera d'ésser de la Catalunya d'avuy.

Tenim a casa nostra una població obrera nombrosa, y tot ideal polítich o econòmic, si vol realitzar-se, té de simpatitzar ab ella. La classe treballadora no s'ha fixat en el fons jurídic de la qüestió autonomista en quant té per objecte la reivindicació de la sobirania de Catalunya; emperò ha vist clar que no's parlava de res encaminat a garantir y perfeccionar las llibertats y drets del individu, y ha vist també qu'en tots quants actes ha realitzat el Catalanisme militant, els conservadors hi han imposat el seu criteri en detriment dels elements democràtics a tota hora transigents davant d'una excisió. Aquests son els motius de que'ls obrers no hagin vingut al nacionalisme català.

Cal, donchs, desvanèixels en tot lo que tinguin de positius o d'aparents aquests motius. El Catalanisme no serà un veritable moviment nacionalista fins que sigui integrat per tots els elements socials de Catalunya. La classe jornalera es en ella un element important al ensemps que'l més nombrós; deu, donchs, venir a acoblarshi. Mes pera que això sigui un fet, cal que'ls obrers vegin en el Catalanisme camp lliure pera expansionar las sevas particulars aspiracions, y això sols es possible ab la formació d'una dreta y d'una esquerra.

No's hem de fer ilusions: els portaveus del Catalanisme son titllats per la multitud de reaccionaris. Jo crech que això en general no es veritat, essent un dels medis de que s'han valgut els *meneurs* de fóra y dintre casa pera evitar que l'autonomisme fos popular. Emperò de conservadors, en el bon sentit de la paraula, això sí qu'es cert que'n son forsa, y ab ells no hi anirà may el poble.

La salut del Catalanisme exigeix que tots aquells que's creguin conservadors y's sentin aymants de la tradició formin una dreta del mateix, servint de fre, d'*element estàtic*. Mes aquells que volèm arriar la tradició ab la rahó y que ab la llibertat de las colectivitats volèm la de tots els ciutadans, formèm la esquerra, siguem l'*element impulsu*, l'*element dinàmic*. Això sí, mantenint la unitat del moviment fins assolir la nostra suprema aspiració: l'autonomia de Catalunya.

Fent una esquerra verament democràtica y d'empenta, logrerem dugas cosas: atraure'l poble al autonomisme y deslliurarlo de las llyutats apassionadas ahont l'han dut els falsos redemptors.

Que ab l'any nou se fassi pel Catalanisme nova vida.

B. Tona Xiberta

N Llorens Moré deixà la ploma sobre la taula, y de sos ulls entredrebits y rogenchs de vetllar, saltà com disparada una llàgrima grossa y bullenta que caygué, llepant ràpidament lo punt més alt de las galtas, sobre la fulla de paper y s'esclafà en ella, precisament en lo centre d'aquell paragraf endimoniàt, ple d'esmenas y gargots, ahont, després de mil esforços, no havia lograt empresonar la idea qu'encara resplandia tèrbolament en son cervell; y aquella rodeta humida, voltada de piquets desiguals, semblava'l sagell de la impotencia estampat demunt los vans intents de la voluntat decayguda, moribonda, disposta ja a l'abdicació absoluta, mes encara pantejant y destrossada per la darrera congoixa... Y en Llorens Moré deixà caure son cap suadench sobre'l paper y's posà a plorar afanyosament, desoladament, ab tota la desolació de son immens dolor, tal com hauria pogut plorar un general sobre'l camp en que acabés de perdre una batalla, la gran, la decisiva batalla de sa vida.

Sabentse sol, cap preocupació posà aturalls a la seva amargor, que va exhalar-se en sanglots trencats que l'ofegavan y en llàgrimes abundosas, que aixecavan bambolas en lo paper, com las manxiulas en la pell del malalt.

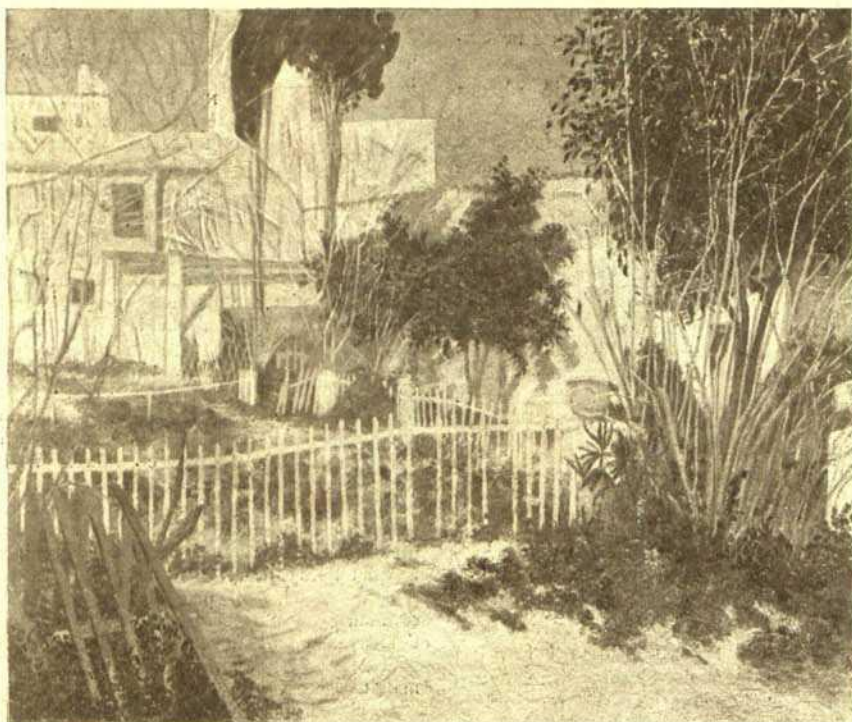
La claror suau del quinqué ab pàmpol vermell queya sobre son crani, prematurament pelat del mitj, teinyintlo ab ayguas sanguinosas, y, mirat de la porta estant, perdenise las espatillas en la penombra, aquell cap immòvil, ab la cabellera esburrifada estesa pel paper, semblava un cap de degollat, de cara demunt d'un drap de color de rosa.

Fins lo despatx sever y fret, ab mobles erts, de ratllas rectas y monòtonas que sorgían confosament de l'ombra, duya al esperit no sé quinas ideas de cosa anihilada, de capella funeraria en la quina sols hi pareixia viu aquell llarch sanglot, violentment triturat en fragments que ab poruga precipitació s'allunyavan de son origen, fonentse en la foscor dels recons sense que cap altra remor los acompanyés.

Y així passà un quart, una hora... Lo panteig asmàtic anà fentse més lent, lo sanglot més espasmòdic, lo plor més feble... Després cessaren per complert y regnà'l silenci: un silenci trencat sols de tant en tant per un gemeguet suau, més de pena que de dolor, per la cruixidura agra d'un moble, o per las notas penetrants d'un relloige que tocava l'hora fóra de l'habitació. Y'l cap seguía immòvil, ab sos pellocks de cabells escampats sobre'l paper, com un cap de degollat, de cara demunt d'un drap de color de rosa...

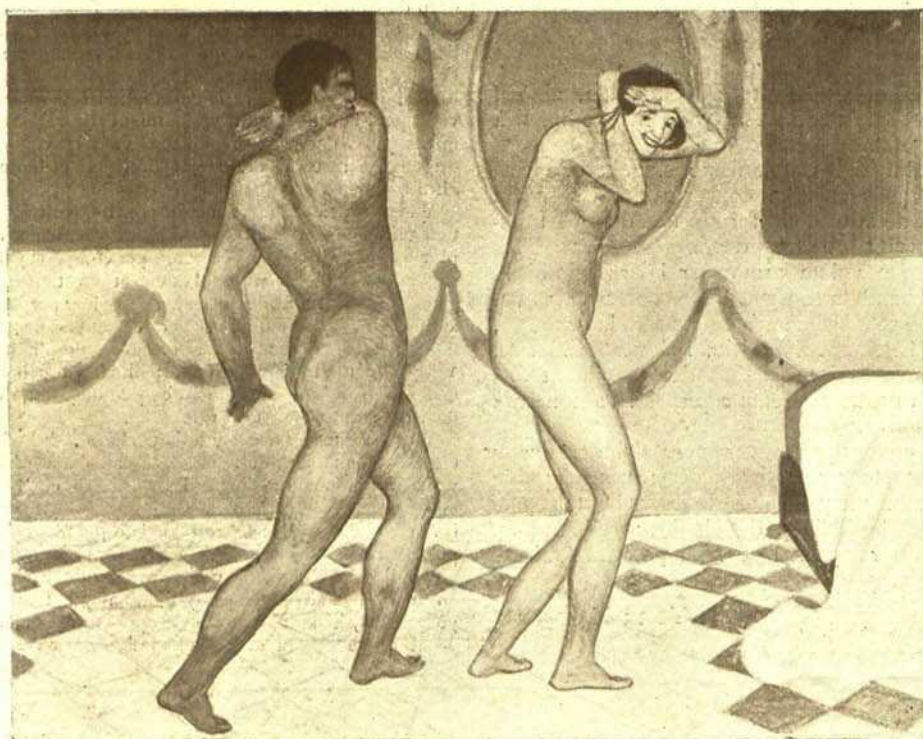
Y passà un altre quart y un'altra hora... A la fi, desclavantse lentament de la taula, lo cap s'anà adressant y recobrà la positura natural. Alashoras en Llorens, mossegantse'l llabi de baix ab gest adolorit, se passà las mans pels ronyons, sentintse la espinada rompuda pel llarch doblegament. Tenia la cara descomposta, plena d'ombres fumosas, y tres rodetas de carmí, una en lo front, l'altra en un cayre de nas y la tersa en lo pòmul dret, hi marcavan los tres punts qu'havien reposat sobre la taula. Los ulls inflats eran vermells y roents com una brasa, los llabis ressecs s'entreobrian arremangantse, y la post del pit se li aixecava fadigosa, a impulsos d'una gran aspiració lenta, que costava visible esforç y deixava encara l'ansia de lo incomplert...

En Llorens Moré, apartant una mica la cartera, s'posà dret. Tenia la expressió aturada y vacilava sobre

«AFORAS DE BARCELONA»

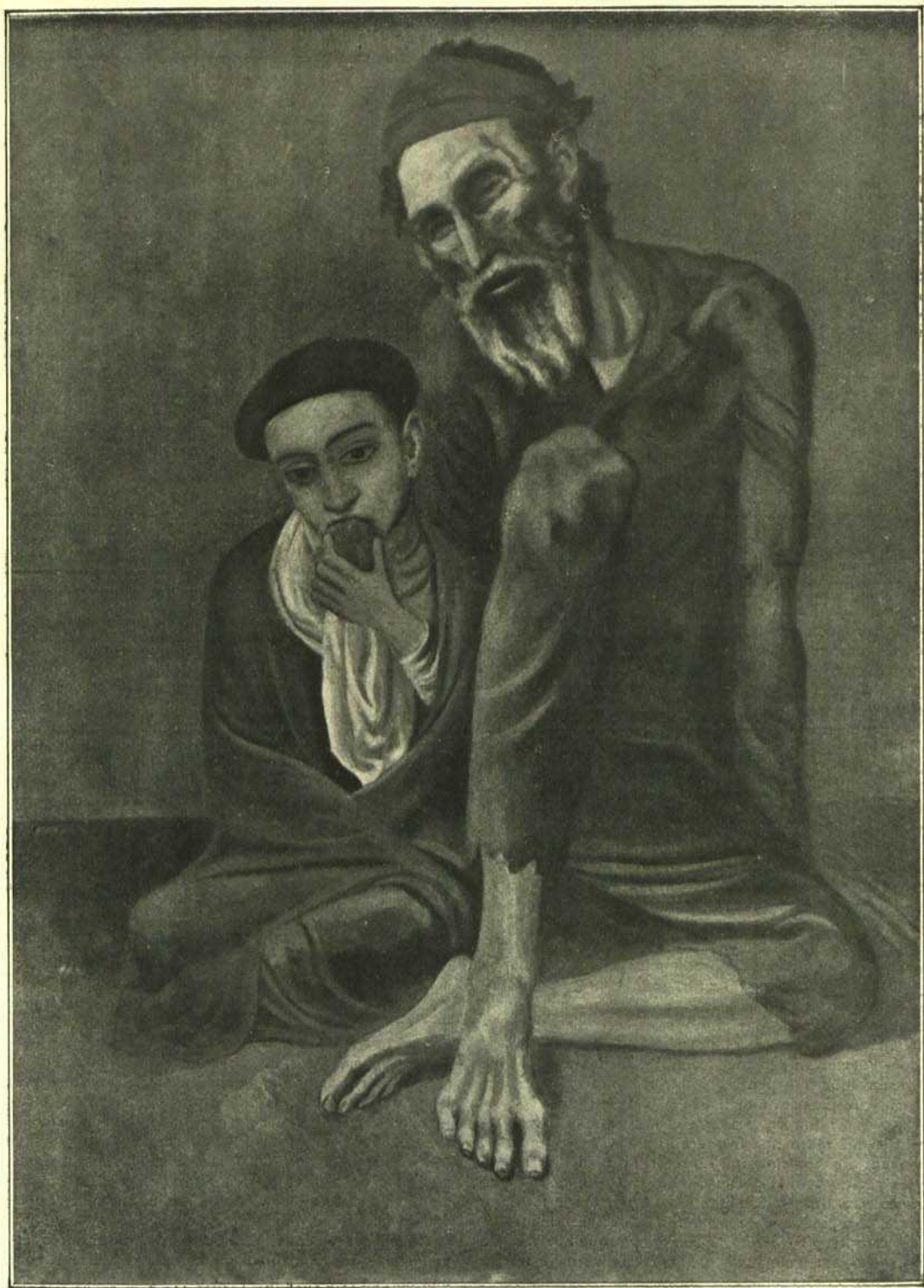
PINTURA AL OLI, PER A. BORI

«QUAN NO'S DONAN BOFETADAS
ES QUE NO S'ESTÀ PAS ENAMORAT»

AQUAREL·LA, PER X. NOGUÉS

LLUCIÀ: «DIÁLEGS DE LAS CORTISANAS»

PINTURA AL OLI,

PER P. R. PICASSO

sas camas. Se descordà la ermilla y's posà'l pla de la mà sobre'l pahidor, bombat y dur com una pedra, pitjantlo suaument. Després donà alguns passos, cullí del sòl lo barret fluix, s'arrimà a la llibreria, tragué d'un calaixet un objecte, se'l encauhà en lo butxacó de darrera'ls pantalons, tancà'l calaix altra vegada, donà tom a la clau del quinqué, y a las foscas y allargant los brassos pera no embestir res, s'encaminà a la porta y eixí del despatx y després del pis. Serian cosa de las tres de matinada. Al ésser al carrer, l'ayre de la nit, carregat d'humitat, li caygué al demunt com una dutxa freda que'l feu estremir. Però ell, ficant las mans a las butxacas y apretantse contra sí mateix, tirà carrer avall. ¿Ahont aniria?... No ho sabia pas! Tant li feya una banda com l'altra... Y's posà a vagar a la ventura, maquinalement y mogut sols pel nequit d'aquella idea fixa: la idea de sa gran desventura, d'aquella cosa terrible e inesperada que l'havia sobtat y escòm en plena vida, en plena joventut... Los carrers estavan deserts com los d'una ciutat abandonada, y al llarch d'ells las rengleras de portas y balcons tancats arreu darrera la llum dels fanals, tenian quelcòm d'ingrat y terrorífich. En Llorens se'ls mirà ab estranyesa, com si no'ls hagués vist may, y pensà en los burgesos que darrera aquellas portas y balcons estavan enlilitos, vetllant o somniant, però sempre ridiculs y sempre anant contra natura, fins en la reglamentació de sas necessitats. — Quina bestia més estranya y més soperbament risible es la bestia humana! — murmurà en Llorens, sentint que una ganyota desdenyosa li estrirava'ls llabis sechs ab un'esma de somriu.

Tenia defalliment y de tant en tant li passava pel cervell com una lleu fumareda que li esborrava'l pensament enterbolit. Alashoras s'aturava, per por de caure, y's passava la mà tebiada pel front gebrat. Després tornava a caminar d'esma, semblantli que no era ell lo que's movia, sinó'l sòl que lliscava sota sos peus, fugintli enrrera cautelosament y fonentse al lluny en aquella boyra baixa que planava sobre las casas.

Havia deixat las grans vias y anava per carrers estrets y tortuosos de la ciutat vella. Aquells carrers eran plens de soletats ombrívols y misteriosos d'iglesia, de quietuts torbadas per remots sorolls quasibé imperceptibles, per olors desagradables que feyan venir oyds... S'hi sentia, contingut per las parets de cada banda, un apilotament de vida insà, una fermentació ignorada de cosa infecta que va a descompondres...

De sobte tintinà una campaneta, unas ferraduras claquejaren ràpidament sobre l'empedrat, y un grossàs y negre animal apocalíptic fregà la mànega d'en Llorens y's perdé en la foscor sense deixar rastre. Hauria semblat cosa de somni si no s'haguessin sentit martellejar al lluny las ferraduras.

— Potser van per una llevadora... Un altre sér que truca al món... — pensà en Llorens. Y afegí ab amargor: — Neixe pera morir! Pxe!... Quin absurd!...

Lo cap li donava toms, y s'estantolà en la paret. Devant seu, en la banda frontera hi havia un gran rètol, demunt d'una porta xata. Lo rètol deya, ab lletres amplas y xatas com la porta: *García y Domínguez, Comisiones*. Las lletres decantantse sobre'l fons bru, llampanas, repintadas de nou, ferian dreturerament los ulls distrets, y'l *García y Domínguez*, aquell parell de noms vulgars, s'enganyavan al cervell ab una estranya tenacitat crudel.

— Vetaquí un qu'ha donat en lo clau — se digué'l noctàmbul, pel pintor qu'havia fet lo rètol. — Lo desvergonyiment d'aquestas lletres val més que totas las pensadas alegóricas premiadas en concursos. —

Y seguí avall, avall sempre... Ara girava una cantonada, ara'n girava un'altra, ab inflexa de cà; las camas semblavan mouresseli per sí solas y com més caminava

més lleuger se sentia: fins la gran tensió níviosa que tots aquells dies l'havia torturat, cedia poch a poch a mida que caminava.

Dels llochs qu'anava recurrent sense donarsen compte, en treya visions fragmentarias, que passavan dels ulls a la memoria, estojantse al costat del *García y Domínguez* de las comisiones. Ara era un sereno que s'acostava ab lo cos tot enfarcellat y brandant la llanterna... ara un gos que furejava en un pilot d'escombrarias... ara la gola clara d'una taverna, vomitant soroll y ab una silueta de dona dreta en la llinda. Aqueixa dona era lo que li restà més netament present. Era alta, prima, escorreguda, com si no dugués més que la roba de sobre: s'estava d'esquena al carrer, y sas espatllas secas punxavan durament las mànegas, com los extrems d'una canya travessera... Pensà novament en los anuncis: aquella dona'n tenia quelcòm de figura angulosa d'anunci, però ab no sé qué de desagradable y repulsiu, com de cosa inútil per haver fet ja la seva servitut.

— ¿Quí sab quí es aqueixa dona? — se preguntà en Llorens allunyantse. — Potser la coneix: se'n coneixen tantas de desferas de la vida!...

Ben pensat hauria pogut acostarshi, donar un copet a la punxa aquella de la espatlla y ferla seguir ab ell. Hauria pogut preguntarli què feya, d'hont venia... y ella li hauria contat una historia vulgar, la historia de sempre: la eterna historia de la irresponsabilitat...

En Llorens somrigué tot sol, ab ironia, trobant qu'en pocas horas s'havia fet més escèptic qu'en tots los trenta sis anys qu'havia passat sobre la terra. Ara aquellas historias poéticas ja no li feyan efecte, ja no'l convencian; li semblavan ignocents y puerils, mateix que contes pera la canalla. La irresponsabilitat! Quina galàn invenció per'amagar nostres egoísmes, nostres crims, nostras feblesas, nostres fracassos... Per això la invocava tothom, porque tothom ho era de criminal o fracassat... Un parentiu misteriós enllassava totas las ànimas; lo parentiu de la mesquinesa y de la derrota... Fins alashoras no se'n havia adonat d'aquell parentiu, mes ara'l veyia clar, tan clar, qu'en aquell punt sentí qu'ell, en Llorens Moré, era germà d'aquella dona de la taverna, d'aquella dona que, lo mateix qu'ell, havia viscut sense donarse compte de lo qu'era la vida, y lo mateix qu'ell l'havia malgastada y embrutida bestialment.

Y anava caminant, caminant com si marxés ab corda.

Un cop s'encertà a guaytar en l'ayre, més amunt de la estreitor dels carrers, y reparà que s'havian fos tots los estels y las grisors de l'aurora s'estenían fredament pel cel, fent destacar l'escaixalament de terrats y cimboris. Las flamas atoradas dels fanals, sense gens de resplandor, pareixian pintadas, y l'empedrat era moll com si acabessin de regarlo.

Ja isoladas, ja a grops, passavan d'assí d'allà algunas siluetas borrosas, ab las mans encauhadas y las espatllas altas, y'l terratrèmol de rodas comensava a retrunyar, fent retintinar llargament los vidres dels balcons. L'ayret, fi y penetrant, tallava la cara.

En Llorens pensà qu'aviat sortiria'l sòl y's digué a sí mateix que quan arribés l'hora, ell no tindria pas a son costat, com l'Oswald de l'Ibsen, una mare esglayada a quina demanarli'l sòl...

Aquell pensament li paralísà'l cor ab un dolorós espasme, y's quedà palplantat en mitj del carrer, com una maquinaria encallada, sense veure ni sentir.

Una dona, envolta en un mocador d'abric, li passà a la vora y se'l guaytà estranyada, detenintse quasi. Aquella mirada'l feu tornar en sí, y com la dona, caminant tot devant d'ell, anés girantse encara pera guaytarsel, en Llorens, fent un esforç, recobrà'l funcionament automàtic de sos muscles. Se donava vergonya de sa feblesa, d'aquella terrible feblesa que'l reprehía

sovint com una basca, fentlo vacilar y tèmer. Tothom lo tenia per coratjós, ell també s'hi havia tingut sempre, y ara tenia de confessarse que s'errà y qu'era cobart, mesquinament, follament cobart. Com s'esvaneixen las vanitats en l'hora de la proba, y quàn dolorós es veure esfondrarse sota'ls peus las fàbricas de vent que un bastí ab tanta elegancia y presumpció!... La vida es un seguici d'erros que si quan s'acaba s'hagués de tornar a comensar, que diferentment s'obriria! Mes no's pot esmenar res de lo que s'ha fet: cada erro llodrigra una caterva de conseqüències, y ellas son las ferestolas que'ns devoran en l'hora darrera. Es en va que's vulga lluytar per'allunyarlas, perque no se'n trau res y també s'acaba per ésser vensut... Val més entregarse de bonhora y acabar lo neguit d'una vegada. Pensant això en Llorens recobrava la enteresa y sentia arrelar y afermar-se en ell la resolució definitiva. ¿Esperar resignadament, miserablement, la invasió progressiva de la onadanegra?... Ah, no, no!... Per aquesta tortura, per aquest sacrifici de totes las horas sí que no s'hi hauria sentit ab valor.

Y com lo cavall afadigat que sent en las carns la esperonada revifadora, en Llorens espolsava'l cap y avivava'l pas ralentit.

La ciutat, ja enterament desperta y avispada, s'omplia de sorolls alegradors, agitantse al entorn del obsés ab remenadissa atrafegada d'esquirol.

Quan en Llorens arribà cap a la estació de Fransa, retrunyiren pels ayres los tochs estridents de cornetas y una secció de cavalleria invadí la vía. En Llorens tingué que ferse a una banda y allò'l distraigué de sos pensaments. Passejà una mirada ferrenya sobre aquella munió d'homes enrampats y testos sobre las sellas, ab bellas posas d'estatuas eqüestres, com demanàntloshi comptes per haverlo destorbat. Mes cap d'aquells homes feu cabal de sa mirada... Tots tenian las ninetas fixas en altrás bandes y las caras seriosas y aborretas com si vetlessin quelcòm que no comprenían y que no'ls hi importava poch ni molt. Aquells homes, en tal moment, li feren a n'en Llorens Moré més llàstima de la que's feya ell mateix.

— Encarajo arribo a sentir lo que no senten ells: un batech de pensament dins del crani — se digué: y sa mirada descendí, embolicantse en mitj de las potas dels cavalls.

Còm s'enarcavan, còm batían ab mesura estudiada, còm posturejavan aquellas potas de bestias vanitosas, prostituhidas y desnaturalizadas pels homes! Pobras bestias! Lo mateix que'ls que las regían *posavan*, feyan la comedia xorca y ridícula, bona sols pera divertir multituds acéfalas y tan xorcas com la comedia mateixa. Qu'es estrany que en tot lo que toca hi posi l'home'l mateix sagell de rebaixament y d'esclavatge!

Y tot rumiant aquestas agrors, en Llorens entrà al Parch y s'endinsà lentament.

Sota las solas li cruixia la sorra humida, las matas regalavan encara rosada a son entorn, y ab tot y riolejar pels alts lo sol daurat y tebió, una fredor viva, intensa, li penetrà fins a lo íntim, corgelantlo y escorréntseli per dins dels ossos com regalims d'aygua gebrada, Nos sentia dels peus, entumits, ab la sanch aturada, però encara seguí vagarejant una estona pels caminals deserts, fins que un banch lo temptà. Aixís que s'assegué, las forsas se li acabaren y's sentí'l cervell afeblit, tot ple de boyras. Lo calsat moll y las robas empapadas d'humitat lo feyan petar de dents, y las esgarrifansas li corrian pel cos mateix que serpetas incomptables; mes aquellas molestias l'atormentavan poch, y sols en lo fons de son sér bronzia sordament, còm una corda fluixa, una gran ansia de repòs y quietut. Y's quedà immòvil, abstret, sense pensar en res.

De sobte una tos grassa, de bronquis malalts, percutí vora seu fentli aixecar lo cap. A quatre canas d'ell, al

extrèm d'un altre banch, hi havia un home assegut. Daya brusa y espardenyas y un gran tapabocas enrotllat al coll. Tot acotat, ab los colzes sobre las cuixas y las mans en mitj de las camas aixampladas, feya ratlles al sòl ab un bastó que tenia als dits.

— ¿Un obrer aquí, en aquesta hora? — se digué en Llorens estranyat. — Deu estar en vaga. —

Però com la tos ressonés de nou, en Llorens se fixà en la cara trista, las orellas primas y la mirada esmortuhida d'aquell home, y afegí de pensament.

— Sí que hi està en vaga, pobret! Però es la darrera... —

Y li retornà a n'ell, ab aquella observació, la idea fixa, donantli una nova e ingrata punyida: y allavors sentí que, per retop, l'actitut passiva y resignada del obrer li inspirava repugnancia y desdeny.

— Un altre cobart qu'allarga inútilment lo rau-rau de la por... Oh! els homes! Tots son volvas... volvas sense rahó ni voluntat... —

Lo vehí tossia, tossia encara, y en Llorens veyentlo congestionarse y sufrir, tornà a dirse:

— ¿Ara no fóra més caritativol enviarli'l remey d'aquí estant? Qüestió d'un minut, y després la pau eterna. —

Y's sentí estranyament temptat a fer aquella bona obra.

Però l'obrer, com si ho pressentís, s'aixecà del banch y ab passos lents e insegurs, com qui vol passejarse, s'allunyà d'aquell lloch, perdentse en un revolt del caminal.

— Imbecill! — exclamà en Llorens, contrariat. — Ara que't podia curar, fuges... Ves rumbejant la podridura, donchs. —

Y com si aquella visió hagués fet caure'l darrer granet del rellotge de sos dubtes y temensas, en Llorens revirà decididament lo bras y tragué del butxacó de darrera dels pantalons aquell petit objecte que hi havia encauhat horas avans. Se'l guaytà llargament, estés sobre'l pla de la mà... Lo canonet pulimentat reluhia com si fos de crestall, lo cosset rabassut estava prenyat de forsa llibertadora, y la tebior qu'havia pres de las carns d'en Llorens y ara li retornava, era grata com la d'un animaló domèstich.

Ab tot, al vèurel, en Llorens sentí que una cosa esferehidora, com una mena de llamp, atravessava ràpidament son sér, y vegé que sas camas y sas mans se posavan a tremolar miserablement, ab un tremolor foll d'encapellat quan ovira al butxi... Cercà ab angouxa desesperada una engruna d'aquell coratge que sentia tot just, y no trobantlo arreu, demorà quiet, ab los ulls fets en l'eyna y aquesta fortament engrapada ab los dits crispats... Era'l darrer compàs d'espera...

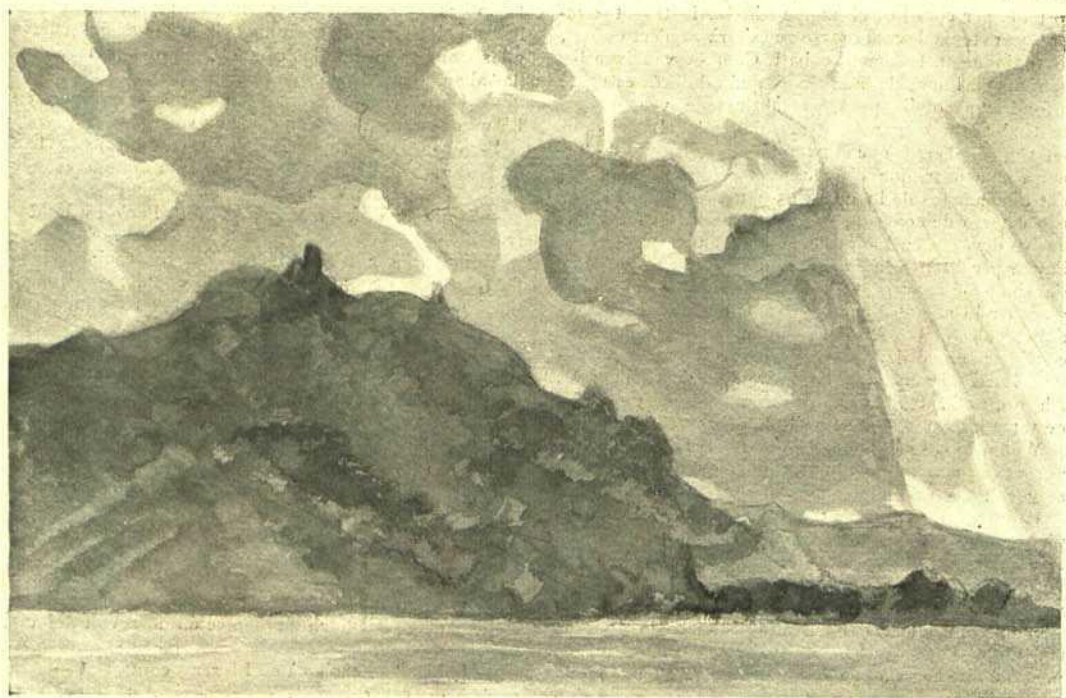
La tossota del hètich, que retornava, atravessà las matas en la mateixa volta del caminal... En Llorens se posà en peu d'un bot, y com si no més hagués esperat aquella senyal pera obrar, aixecà ràpidament lo bras dret, mogué un dit, y un espetech agre trontollà'ls ayres.

Lo cos d'en Llorens se caragolà com una barrina y caygué de costat sobre'l banch, ab lo crani esbotzat y'l cervell a micas.

L'hètich, aturat en la volta del caminal, semblava una figura de cera.

Víctor Català

“ VORAS DEL RHIN : *DRACHENFELS* ”

AQUAREL·LA, PER O. JUNYENT

“ RECORT D'HOLANDA ”

AQUAREL·LA, PER O. JUNYENT

“ BLASÉE ”

PINTURA AL OLI, PER S. JUNYENT

POLÍTICA CATALANA

ODRÀ haverhi parers ben oposats sobre la conveniència de que dins del Catalanisme's marquin diferenciacions polítiques, mes no hi ha ningú que pugui negar ab veritat el fet de qu'existeixen. Precisaríia ésser cego pera no veure una gran opinió catalanista conservadora, al costat d'una gran opinió catalanista lliberal y democrática, opinions qu'han juntat las sevas forsas pera lluytar enèrgicament ab el centralisme de tots colors y formas, però qu'han definit ab claretat sas tendencias respectivas sempre que la ocasió ha vingut de ferho.

D'un temps ensà, els unitaris d'Espanya s'han habillat ab las rojas vestimentas jacobinas, y posantse enfront dels autonomistas catalans, els hi han declarat guerra implacable, en nom de las ideas modernas y dels principis revolucionaris. Això ha vingut després de la terrible desfeta de las forsas conservadoras unitarias, que invocavan en mitj de la batalla els inviolables furs de l'autoritat atropellada, del ordre pertorbat anàrquicament pel Catalanisme al presentarse aquest per primera volta, armat de totas armas, noble y decidit en el camp de la política d'acció. Al comensar, va ésser, donchs, el Catalanisme un moviment ple de rebeldías contra totas las lleys estatuhidas, y sas doctrinas foren condemnadas per disolvents, y els seus homes perseguits y empresonats com a sectaris perillous. Després s'ha produït un cambi sorprenent en el criteri y en la conducta dels seus perseguidors. Han callat els homes de govern, s'han arreconat las lleys de repressió, han finit els processos, las presons, las multas, las denuncias; y ha aparegut provocativament la demagogia sense cap més missió que la de presentar al Catalanisme com una escola tradicionalista y reaccionaria, enemiga de las ideas progressivas y del benestar de las classes proletarias, influhida per totas las petites y miserias que poden cabre en l'esperit del home.

¡Cosa maravellosa! A n'el Catalanisme que, com a tal, es essencialment y únicament autonomista, ningú l'ha atacat per autonomista: els conservadors l'han atacat per revolucionari, y els revolucionaris per conservador. Y ¡cosa més maravellosa encara! quan el Catalanisme lluytava ab els conservadors, els conservadors catalanistas se posaven davant per davant dels seus propis principis escrits en las banderas enemigas. Y quan ha lluytat ab els demòcratas, no hi ha hagut cap demòcrata catalanista que no combatés descobertament a n'els que proclamaven desde'l camp unitari las ideas lliberals y democráticas.

Aquestas singularitats que poden semblar a

n'els esperits superficials completament inexplicables, tenen la seva justificació en la diferencia radicalíssima qu'existeix entre la política idealista y dogmática dels pobles castellans, y la política positiva catalana, qu'es la que ha seguit y predicat l'autonomisme desde sa primera aparició a la vida pública.

En els pobles de formació particularista, com Inglaterra, els Estat Units y la nostra Catalunya quan no dirigían la seva política desde fora, els conservadors tenen un sentit històric y els demòcratas un sentit positivista, que's diferencia totalment dels conservadors y dels demòcratas dels pobles idealistas com Castella y Fransa.

Fixèuvoshi: els carlins y els conservadors a la espanyola, els lligitimitas y els moderats francesos, ne parlan molt de la forsa inconstable de la tradició y del respecte que's deu als drets històrics; però quan giran la vista a lo passat, no es pera buscarhi las arrels, els fonament de las institucions socials y polítiques modernes, sinó pera justificar las sevas pretensions de que la Humanitat comensi un moviment cap endarrera, y adopti novament las formas vellas. Y es que no tenen el veritable sentit històric, el sentit de la evolució y de la vida de las societats humanes. Pera ells, lo qu'ha sigut avans no es un precedent necessari de lo qu'es avuy; lo qu'ha sigut avans es un ideal a realisar, una teoria de govern, una bandera de partit, un dogma que fatalment ha d'imposarse, encara que sigui violentant l'estat de cosas actual. Veusaquí per què encara hi ha qui demana, en nom dels sentiments tradicionalistas, la restauració de las monarquías absolutas, que ja en son temps cumpren la missió històrica de desballestar el regim feudal de la Edat Mitja, com hi ha qui defensa, en nom de las ideas conservadoras, que deuen sobreposarse a n'els drets dels pobles els interessos de las monarquías constitucionals hereditarias, qu'han sigut històricament y son encara en moltes bandes, una transició cap a formas de govern més avensadas.

Els demòcratas dels pobles idealistas rebutjan lo passat, com si tot ell fos un somni febrós de crims, d'injusticias, de disbauxas vergonyosas, com si la Humanitat comensés ara novament la seva vida, y buscan l'ideal en un pervindre qu'ells imaginan de perfecció absoluta. Una vegada l'han elaborat filosòficament el seu ideal de perfecció, el converteixen en bandera de partit, li aixecan un altar, el declaren sagrat e inviolable, y tractan d'imposarlo fanàticament valentse també com els seus contraris de la forsa tirànica de la llei o de la brutal violencia de las armas.

¡Quàn diferente es la naturalesa d'aquestas dugas grans tendencias, conservadora y democrática, en els països de formació particularista! No s'hi veu en ells desenrotllarse y creixe'ls

partits demagògics ni els absolutistes, perquè ni els conservadors *extreuen* teories de la Història, ni els demòcrates las *inventan* pera emmotllarhi després la realitat present. Recullen aquells de lo passat tot lo qu'es viu, y ho sostenen no més a títol de qu'es viu, de qu'encara està arrelat a la consciència popular; estudian els demòcrates positivament, ab els procediments qu'avuy imposa la ciencia, els elements històrics recullits y defensats per altres, y a la llum d'un ideal, que no pretenen realisar del tot ni en un determinat moment, els modifiquen y favoreixen la seva evolució cap endavant ab un sentit indefinidament progressiu.

Es veritat que hi ha algunas vegades una oposició circumstancial, una lluita més o menys violenta entre conservadors y liberals, sobre la oportunitat de fer certas reformas. Però no pot negarse qu'en els procediments de las dugas tendències particularistas, s'hi nota clarament una enlayrada y pacífica cooperació pera realisar l'obra política y social, com no pot negarse qu'en totas dugas s'hi observa un esperit de llibertat, de respecte a la vida de tot lo qu'existeix, d'autonomia, en una paraula, que manca absolutament a n'els partits idealistas. En aquests, un dogma davant per davant d'un altre dogma, fa inevitable una tremenda lluita, una perpetua oposició entre dos ideals irrealisables; y aixís els pobles viuen inquiets y neguitosos, corsecats per las febradas imaginatives que se'ls emportan.

A n'els particularistas se'ls hi fa l'acusació de que no senten els grans ideals humans, de que no trevallan més que pels interessos miserables de la localitat a que pertanyen. Res més injust, res més contrari a la veritat dels fets y de las cosas. Els grans ideals humans, els particularistas potser no'ls predican com els altres, però s'inspiran en ells pera dirigir la seva acció política y social, y'ls fan més viables y més pràctics donant absoluta autonomia a las entitats que per la seva naturalesa venen cridades a realisarlos en lo possible. Segurament que a Inglaterra may va parlar-se tant de la llibertat dels homes com a Fransa, però'ls inglesos varen tenirla cent anys avans la llibertat, y varen obligar a las nacions idealistas y predicadoras, a abstenres per sempre més de fer l'infame comerç de carn humana. Els Estats unitaris proclaman ab crits estridents la llibertat religiosa, y en nom del ideal religiós persegueixen a las iglesias y a las sectas; invocan a cada moment la llibertat científica, y en nom del ideal científic s'apoderan de la Universitat y monopolisan la ensenyansa; se donan ayres de resoldre las qüestions socials, y en nom del ideal social imposan solucions nascudas de las doctrinas que'ls governants professan. Sempre la coacció y la forsa embolcallantse ab el ropatge majestuós del Ideal.

Procediments ja arreconats, procediments de la velluria, els de voler realisar els grans ideals humans per medi del poder polítich. El progrés

es obra de la selecció continua; las atribucions dels governants en las societats primitives abarcavan tots els fins de la vida humana, y avuy els pobles progressius van eliminant de mica en mica de las funcions del Govern públich, tots aquells problemas qual realisació correspon naturalment a determinadas entitats autònomas.

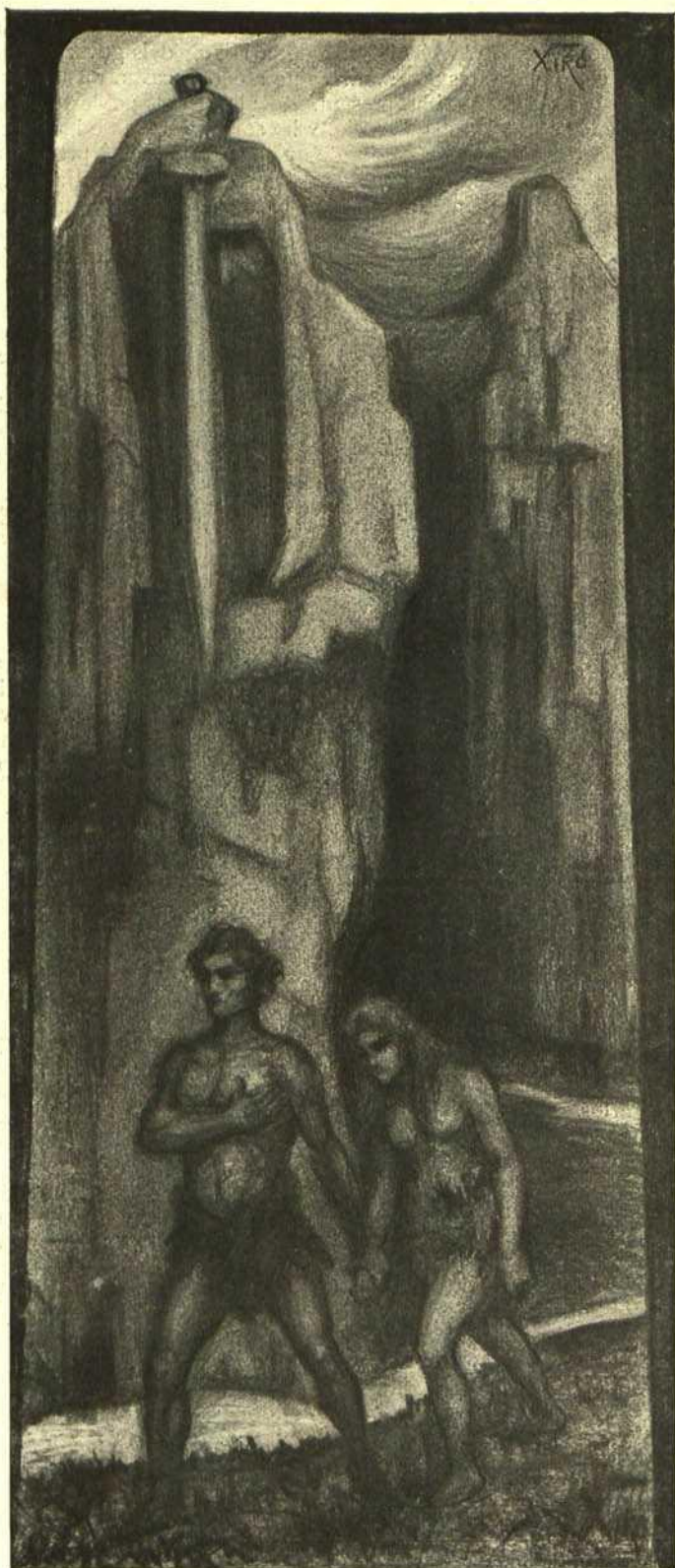
Per aquí sí que's camina dretament a un ideal superior de cultura individual y corporativa, fent cada día més innecessaria l'abominable tutela que sobre moltas esferas de la vida exerceix l'Estat polítich. No s'hi camina certament tornant a aixecar, davant de las nacions modernes, banderas de dogmas qu'aspiran al govern pera imposarse, banderas d'odi y de rancúnias portadas al combat pels que senten la desesperació de la impotencia: de la impotencia de donar vida a lo que no la té sinó en els cervells dels metafísics de la esquerra, de la impotencia dels metafísics de la dreta, obstinats en resucitar lo que ja es mort y està enterrat en els abims insondables de la Història.

Hi ha, donchs, una oposició substancial entre la política idealista dels unitaris a la espanyola, negres y rojos, y la política particularista y positiva dels demòcrates y dels conservadors a la catalana. S'anomenaran aquells autonomistas pera no contradir els sentiments de la gent d'aquesta terra; mes ab els seus actes aniran demostrant que son tot lo contrari. Per amagat que ho duguin, sorgirà per tot arreu l'instint despòtich, absorbent, intolerant, qu'es la característica dels polítics de las nacions idealistas. El proselitisme dogmàtic engendra fatalment definidors y mestres infalibles; l'estat de lluita crònica fa neixre entre'l poble l'esperit de disciplina militar, la sumissió cega y absoluta a l'autoritat dels qüefes.

Es d'esperar ara que davant de la situació creada a Catalunya, las dugas grans agrupacions del Catalanisme, la democràtica y la conservadora, afirmaran cada día més las sevas especials tendències, y trevallaran separadament y ab un sentit superior de cooperació, pels drets y pels interessos de nostre poble, sens apartarse may del esperit particularista y positiu de la política catalana.

Ildefons Suñol

« EL DESTÍ »

DIBUIX, PER J. M. XIRÓ

DIBUIX, PER F. GIMENO

« DE L'HOSTIA »

DIBUIX, PER R. PICHOT

« VELL GARENO »

CROQUIS, PER I. NONELL

L'ÀNIMA DE CANTI

I

Còm plora l'Infant! còm plora sa Altesa!
Qu'amarch el seu plori que fonda sa pena!

Son bell cantiret, joyell de Venecia,
de trinch argentí, de formas tan bellas,
tot ell irisat ab iris de perlas..
son bell cantiret ha caygut en terra!

Bombolla subtil que l'ayre reventa,
s'ha fet més bossins que'l cel no té estrelles.
Còm plora l'Infant! còm plora sa Altesa!

Bé cercan consols el Rey y la Reyna;
el príncep no vol paraulas dolcetas,
vol son cantiret qu'ha perdut per sempre.
El canti es trencat, son cor també's trenca.

II

El Bufó del rey vora al nin s'assenta;
si no'l distrèu ell, no hi ha qui'l distrega.
«No ploris, reyet! amóixat, rateta!
si'l canti s'ha mort, alégrat y envèjal;
qu'ara qu'es trencat sa vida comensa.

Tot canti, dins d'ell, porta una animeta;
de tan transparent ningú la pot veure.
Quan un canti's mor, quan un canti's trenca,
l'ànima radiant s'en vola lleugera,
s'en vola més alt que lluna y estrelles.

Allà dalt, molt lluny, més lluny que no't pensas,
resplandeix un cel hont va l'animeta
dels cantis de bé que's trenquen en terra.
Alà dalt fan cap, ditxosas per sempre,
hont gosan en pau una vida eterna
bevent a raig fet l'hidromel que'ls vessan
uns cantis alats qu'entorn aletejan...»

L'Infant ha callat ab goig y sorpresa;
la faula del vell son cor asserena;
creyent y dubtant al Bufó contempla
y extàtich sonriu plegant las manetas.

En tant, al sentir tal doll de futesas
y al veure al Infant ab cara riallera,
riuhen de tot cor el Rey y la Reyna;
riuhen que riuràs murmurant: «¡Trapella!»

III

De sobte, apartant la cortina estesa,
el confés dels Reys al saló penetra;
ab front cellajunt y ab vista severa
rehulla al Bufó y als Reys amonesta:
«Mentida m'apar que poguèu permetre
qu'escolti l'Infant semblants bestiesas!»

La Reyna y el Rey de riure's contenen;
l'Infant s'ha aixecat y la mà li besa.
El frare s'assèu; la lliadó comensa:
«Avuy tractarèm de la vida eterna.»

Y el Bufó s'en va, gratantse la orella.

Apeles Mestres

L'ARBRE Y L'AUCELL

L'arbre està trist, prèa a terra;
l'aucellet vola content;
quan l'arbre'l veu a la vora,
voldria anarsen ab ell.

—Aucellet amich, tu ets lliure;
vas hont vols, ningú't reté;
jo só esclau y a terra'm lligan
las arrels seguidament.

Aucell amich, còm t'envejol
Jo com tu voldria ser:
al dematí en aquest marge,
a la nit més lluny que'l vent. —

L'arbre està trist, prèa a terra;
l'aucellet vola content;
l'arbre'l veu que se li allunya,
y l'aucell qui sab hont es.

Des que l'aucellet es fòra
no han passat gayres moments;
se sent un tret qu'esgarrafa;
l'aucell cau; no s'alsa més.

L'arbre segueix prèa a terra,
bressantse tranquilament.
Só felís. Que bo es ser arbre!
Que trist es el ser aucell!

Joseph Martí y Folguera

*
* *

Creix el núvol, més negre que drap dels morts;
arreu de timba en timba boten els trons,
y brunz la pedregada xafantho tot.
Y l'home que s'esglaya, cau de genolls
clamant misericòrdia pels pecadors.

Núvols y llamps ja tornan; la llum se fon;
mes contra la tempesta braman canons
y fuig la nuvolada, brillant el sól.
Y l'home que ab soberbia ja ha alsat el front,
diu: —Jo de tot soch l'amo, Deu no es enlloch.—

Y pels espays sens termes va un gra de pols.

Angel Guimerà

ELS TRES ARCANGELS

- RAPHAEL.** En mitj del chor de tota esfera
el cant del sól no para may;
tot retrunyint en sa carrera
assenyalada per l'espai.
Ell dona als àngels fortalesa
que ignocentment li van entorn:
la creació resta incompresa
y bella com el primer jorn.
- GABRIEL.** Roda la terra sa hermosa
ràpidament, ràpidament:
de la paurosa nit obscura
passa a la llum més resplendent.
Mou l'ampla mar sas grans onadas
contra la costa escumejant:
y costa y mar van emportadas
pel curs etern que'ls astres fan.
- MICHAEL.** De terra a mar, de mar a terra
corren bramant las tempestats
movent al món continua guerra
furiosament per tots costats.
Y la centella destructora
brilla al devant del tro sens fre:
ton missatger, Senyor, t'adora
en el jorn teu sempre serè.
- ELS TRES.** Tu als àngels donas fortalesa
que ignocentment te van entorn:

la creació resta incompresa
y bella com el primer jorn.

GOETHE: *Faust. Pròleg en el cel.*

Traducció de J. Maragall

CAP D'ANY

Ja tomba mitja nit...
Que blancas, las montanyas!...
Aquell nuvolot negre, de formas tan estranyas,
ja's va perdent de vista!... Com malehidas ombras
las bruixas han fugit!
Se'n son anadas totas, las bruixas del altr'any!
Se las emporta'l núvol, muntadas en escombras,
al fons del llur estany.

Còm brillan, els estels!
Y que colors qu'encenen, en la buydor dels cels!

Mirèu las malvestats,
darrera de las bruixas com vol d'esperitats!
Que bé, que no tornessin
ni enguany ni cap més any!
Quín món que fóra, el nostre, si's quedessin
per sempre més al fons d'aquell estany!

Quína blancor, la neul...
Oh pura nitidesa!
A qui somnia ab tu, còm li sab greu
de veures quasi sempre a la vellesa
quan arriba a ser teu!
Ah! ¿Per què, en aquest món,
encatífas tan poch la primavera?
¿Per què l'estiu no enjoyas, falaguera,
ab ton quelcòm extàtic y profund?
Per què aquest fat etern
de que la neu blanquegi quasi no més d'hivern?

Mes oh! aixequèm els ulls cap al conjunt
de tants estels que brillan tremolant
y el camí de lo immens assenyalant!...
No hi arriban, las bruixas, tan amunt!...

Que neul Quína blancor!
Y l'arbre, despullat, quína tristor,
somnia, llunyà encara, el seu renou!...

Surt el sól!... Bon any nou!...

E. Guanyabéns

RETRAT DE UNA DAMA

per **DOMENICO THEOTOCOPULI** dit « **EL GRECO** »